Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

Europos LIETUVIS

Nr. 42 (1631) Londonas, 1982 m. lapkričio 5 d. XXXVI

PO HELSINKIO GRUPIŲ UŽDARYMO — POSŪKIS Į POGRINDĮ

Rugsėjo 8 d. Maskvos „Helsinkio Grupė užbaigė savo veiklą. A. Sacharovo žmona, **Jelena G. Bonner** išdalino užsienio žurnalistams pareiškimą kuriame sakoma, kad prie to žingsnio privedė areštai ir deportacijos. Pareiškime taip pat informuojama, kad įkalinti visi Armenijos, Gruzinijos, Lietuvos ir Urainos „Helsinkio Grupių" nariai. Tikrovėje dar nesuimta Šiauliuose gyvenanti **Ona Lukauskaitė-Poškienė**, o **Tomas Venclova** tebėra grupės narys JAV-ėse.

JAV Kongreso Saugumo ir Bendradarbiavimo Komisijos (CSCE) pirmininkas Dante B. Fascell (D/Fla.) pareiškė, jog jis „apgailestauja sovietinę represiją, kuri privertė maskvinę „Helsinkio Grupę" užbaigti savo „kilnią veiklą". Jis pridūrė, kad Sovietų vyriausybė „sistemingai represavo Maskvos, Ukrainos, Lietuvos, Gruzijos ir Armenijos Helsinkio Grupes: dabar kalinami 38 tų grupių nariai nuteisti 355-iems metams kalėjimo". Fascell yra įsitikinęs, kad „nepaisant Sovietų tvirtinimo, jog jie ‚išnaikino' disidentizmą Sovietų Sąjungoje, sovietų piliečiai nesiliaus žodžiu gynę savo teisių, o mes Vakaruose ir toliau ginsim jų teisę tai daryti".

Ukrainiečių kilmės sovietologas **Bohdan Nahaylo** neseniai Londono **Times** dienraštyje (**Euroos Lietuvis**, Nr. 35, 1982) rašė, kad atvirų Helsinkio grupių sunaikinimas pakeis rezistencijos pobūdį Sovietų Sąjungoje. Privertusi disidentus eiti į pogrindį, Sovietų valdžia užbaigė atvirą „legalią" pasipriešinimo fazę, bet toji „pergalė" gali būti bevertė. Dabar valdžiai kyla pavojus susidurti su slaptu ir kovingesniu pasipriešinimu, kurio vadai įsitikinę, jog be prasmiška reikalauti iš Sovietų valdžios, kad ji laikytųsi savo įstatymų ir gerbtų tarptautinius susitarimus. Anot Nahaylo, toksai pasūkis į pogrindį jau prasidėjo, jis mini ir naują savilaidinį laikraštį Lietuvoje. Jam dar nėra aišku, ar veikia „smarkiai praretinta lietuvių grupė". Nahaylo kritikuoja Vakarų spaudą už nepakankamą dėmesį rezistncijai Sovietų Sąjungoje ir perdidelį susitelkimą į įvykius Maskvoje. Pvz., 1977 m. Vakarų spaudoje buvo plačiai linksniuojami Orlovo ir Ščaranskio vardai, bet ar daug girdėjosi apie Rudenko, Petkų, Arutuniavą ir Kostovą? — klausia Nahaylo. (Elta)

LENKŲ MĖNRAŠTIS APIE LIETUVĄ

Romoje leidžiamas lenkų mėnraštis **Polska w Europie** 1982 m. gegužės mėn. numeryje išspausdino JAV Valstybės Departamento Europos reikalų direktoriaus **Charles H. Thomas** 1981 m. gruodžio 14 d. atsakymą VLIKo pirmininkui **dr. K. Bobeliui** apie Madrido konferencijos eigą, kad JAV-ės nepripažįsta Lietuvos įjungimo į Sovietų Sąjungą. Taip pat išspausdintas Prancūzijos užsienio reikalų ministerio pareiškimas, kad Prancūzija nepripažįsta Pabaltijo aneksijos. (Elta)

LENKŲ „KULTURA" APIE LIETUVIUS

Paryžiaus lenkų žurnalas **Kultura** savo liepos numeryje paskelbė išsamią „Lietuvišką Kroniką". Australijoje gyvenantis E. Žagiell rašo, kad už Lietuvoje pablogėjusį aprūpinimą maistu valdžia kaltina streikus Lenkijoje. Į Vilnių apsipirkti vyksta daug baltgudžių, o į Kauną rusų iš Leningrado. Vilniuje sporadiškai buvusios uždegtos žvakės languose solidarumui su Lenkija pademonstruoti. „Kaip žinoma iš lenkų spaudos", rašo Žagiell, „dabartinis Graikijos ministeris pirmininkas esąs dalinai lenkiškos kilmės, tačiau lietuvių emigracinė spauda primena, kad jos senelis, Minejko, buvo bajoras nuo Ašmenos, tad ir jis turįs būti lietuviškos kilmės". Kelios latvių organizacijos Australijoje surinko daug pinigų Lenkijos gyventojams sušelpti. Latvių delegatai pareiškė: „Mūsų tautos jau nuo 16-to amžiaus gyvena kaimyninėje draugystėje, mūsų likimai daug kuo bendri; atėjo laikas padėti Lenkijai". (Elta)

GEN. JARUZELSKIO ĮSPĖJIMAS

Lenkijos gen. Jaruzelskis įspėjo, kad karo stovis krašte bus tęsiamas ir kitais metais, jei žmonės streikuos ir nekreips dėmesio į valdžios pastangas sugrįžti į normalią padėtį.

Pasmerkdamas prez. Reagano naujas sankcijas Lenkijos valdžiai, jis pasakė: „Lenkija nėra Teksaso valstija ir nesiduos uždaroma į rezervą, kaip Amerikos indėnai".

Besislapstantieji uždraustosios Solidarumo profsąjungos lyderiai jau paskelbė 8 valandų streiką lapkričio 10 dienai. Taip pat planuojamas visuotinis tautos streikas pavasarį.

KONFERENCIJA BONOJE

RYTŲ EUROPOS SOCIALISTAI VIENINGAI REMIA REZOLIUCIJĄ

Lapkričio 1-2 dienomis Bonnoje, Vak. Vokietijos laikinoje sostinėje, įvyko Rytų ir Vid. Europos Socialistų Unijos konferencija, kurioje dalyvavo aštuonių egzilinių socialistinių partijų, įskaitant ir Lietuvos Socialdemokratų Partiją, delegatai. Konferenciją globojo Vokietijos socialdemokratų partija, kurios atstovai p. Dingels ir Stefan Thomas sveikino suvažiavusius iš įvairių kraštų delegatus ir perdavė partijos vadovybės geriausius linkėjimus konferencijos pasisekimui.

Be grynai organizacinių klausimų, kaip Unijos vadovybės perrinkimas ir pranešimų priėmimas, konferencija svarstė du svarbesnius klausimus: 1. Tai padėtis Lenkijoje, įvedus tame kraštе karo stovį ir uždarius laisvąsias profesines sąjungas, kurios Solidarumo vardu buvo išplėtusios savo veiklą iki 1981 m. gruodžio 13 d.

2. Baltijos kraštų klausimas, ryšium su Europos Parlamente svarstysima rezoliucija apie padėtį Estijoje, Latvijoje ir Lietuvope.

Šis antrasis klausimas labiausiai rūpėjo Lietuvos Socialdemokratų partijos delegatams, nes ta partija yra juo susidomėjusi jau nuo 1980 metų, kada Vakaruose buvo gauta žinia apie naujus areštus Lietuvoje. Šį kartą buvo suimti ir nuteisti žinomos peticijos „45-kių Estijos, Latvijos ir Lietuvos piliečių" inciatoriai.

Prieš du metu LSDP delegatas XV Socialistų Internacionalo kongrese, kuris vyko Madride, iškėlė šį klausimą tarptautiniame socialistų forume ir partija išplatino Europos socialistų partijų tarpe memorandumą, kuriuo supažindino savo bendraminčius Europoje su peticijos turiniu.

Per pastaruosius metus tuo klausimu susidomėjo grupė Britanijos parlamentarų Europos parlamente ir perdavė pabaltiečių peticiją Politinei komisijai. Visai neseniai paaiškėjo, kad ta komisija priėmė rezoliuciją dėl padėties Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje. Svarstant rezoliuciją Politinėje komisijoje, pasireiškė opozicija iš socialistų atstovų pusės, kurie atsisakė paremti minėtą rezoliuciją, kaip atrodo, dėl papraščiausios priežasties, kad iniciatyva šiai rezoliucijai atėjo iš dešiniųjų partijų.

Pati rezoliucija, nors ir nevisai tobula, yra priimtina visiems lietuviams, neatsižvelgiant į srovinius pasiskirstymus. Visos VLIKe dalyvaujančios partijos ir sąjūdžiai pageidautų, kad Europos Parlamentas ją priimtų dauguma balsų. Todėl be pažiūrų skirtumo visi D. Britanijos lietuviai apeliuoja į britus Europos Parlamento atstovus, kad jie paremtų tą rezoliuciją, kai ji buvo svarstoma visumos posėdyje. Atrodo, kad panašiu būdu ir kituose Europos kraštuose gyvenа lietuviai kreipiasi į savo krašto parlamentarus.

Pastebėta, tačiau, kad socialistų partijų Europos Parlamente atstovai yra mažiau entuziastiški šiai iniciatyvai. Todėl Lietuvos Socialdemokratų Partijos Centro Komitetas pasinaudojo egzilinių socialistų konferencijos proga išaiškindama lietuvių išeivijos nusistatymą šiuo klausimu. Mūsų delegatai Bonnos konferencijoje paaiškino, kad Europos Parlamento Politinės komisijos rezoliucijos projektas remiasi Helsinkio konferencijoje priimto Baigiamojo Akto principais, būtent siūlo pripažinti Baltijos kraštų gyventojams laisvo apsisprendimo teisę. Tas turėtų būti priimtina visiems demokratiniams socialistams, nes tas principas yra pagrindinis dėsnis socialistų ideologijoje.

Kaip žinome, Helsinkio Baigiamasis aktas pripažįsta visoms Europos tautoms teisę į laisvą apsisprendimą. Tos tautos teoretiškai gali laisvai pasirinkti savo kraštui tokią santvarką, kokią gyventojų dauguma pageidauja.

Dėl tokios teisės per amžius kovojo socialistai. O 1980 metais Madride įvykęs Socialistų Internacionalo kongresas geriausiai tą patvirtino, priimdamas rezoliuciją, kurioje pasakyta:

„Mes esame įsitikinę, kad Helsinkio Baigiamojo Akto visi elementai, įskaitant saugumo, ekonomikos, kultūrinio bendradarbiavimo ir **žmogaus teisių klausimai privalo būti pilnai įgyvendinti** (m.p.)... Žmogaus teisių srityje turi būti imtąsi naujų praktiškų žygių, kad Helsinkio procesas būtų išbaigtas".

Tas pat Socialistų kongresas priėmė dar ir specialų raportą Žmogaus teisių klausimu, kur pasakyta: „Visos tautos ir bendruomenės turi kolektyvinę teisę į laisvą apsisprendimą, nes tai yra žmogaus teisių sudėtinė dalis".

Todėl socialistai remia visų tautų pasaulyje kovą dėl žmogaus teisių ir visų žmonių kovą prieš priespaudą. Todėl ir Lietuvos Socialdemokratai kreipiasi į Bonnos konferencijos dalyvius, prašydami priimti tuo tikslu rezoliuciją.

Visiems egzilinių socialistų delegatams teigiamai pasisakius, Bonnos konferencija vienbalsiai priėmė tokio turinio rezoliuciją:

„Rytų ir Vid. Europos Socialistų Unija yra dėkinga Europos Parlamento Politinei komisijai, kuri atkreipė dėmesį į Estijos, Latvijos ir Lietuvos 45-kių piliečių jungtinį pareiškimą, ir priėmė rezoliucijos projektą, kuris liečia minėtus kraštus.

Turint omenyje, kad ta rezoliucija remiasi Helsinkio Baigiamojo Akto principais, ir kad Socialistų Internacionalo XV kongresas, įvykęs 1980 m. Madride, nutarė, kad minėto Akto visi elementai, liečią žmogaus teises, privalo būti pilnai įgyvendinti, —

Rytų ir Vid. Europos Socialistų Unijos konferencija nutarė kreiptis į Europos Parlamento visus narius socialistus, prašydama juos pilnai paremti siūlomą rezoliuciją, kai ji bus svarstoma Europos Parlamento visumos posėdyje".

Ši rezoliucija bus padauginta ir išsiuntinėta visiems Europos Parlamento atstovams socialistams.

Vokietijos Socialdemokratų partija, prieš kelias savaites atsidūrusi savo krašto opozicijoje, parodė Rytų Europos socialistams nepaprastą nuoširdumą ir vaišingumą per visą konferencijos laikotarpį. Baltijos kraštų socialdemokratai tikisi, kad vokiečių socialdemokratų atstovai Europos Parlamente parodys tiek pat nuoširdumo mūsų kraštams, kai Politinės komisijos pasiūlyta rezoliucija bus svarstoma Parlamento visumos posėdyje. **J.V**

FALKLANDO GINČAS JTO ASAMBLĖJOJE

Argentina pasiūlė JTO Asamblėjoje rezoliuciją, kuri reikalauja, kad D. Britanija ir Argentina atnaujintų Falklando derybas, siekiant rasti taikingą sprendimą ginče dėl salų suverenumo. Rezoliucijos projektą parėmė Pietų Amerikos valstybės ir taip pat J.A. Valstijos.

D. Britanijos vyriausybė, kuri stengėsi paveikti į Europos Ekonominės Bendruomenės valstybes ir Britų Bendruomenės kraštus, kad balsuotų prieš tą projektą, — dabar turi mažai vilties, kad Argentinos pasiūlyta rezoliucija būtų atmesta. Britanijos požiūriu, padėtį pablogino JAV vyriausybės pasisakymas už rezoliuciją.

Ginklu išsprendusi Falklando salų ginčą savo naudai, D. Britanija atsisako vesti derybas dėl tų salų suverenumo. Lapkričio 3 d. Britų užs. reik. ministras Pym pasikvietė JAV ambasadorių Londone p. John Louis, kuriam pareiškė nepasitenkinimą dėl JAV laikysenos šiame ginče.

JAV vyriausybė, palaikydama Argentinos pasiūlytą rezoliucijos projektą, siekia pagerinti santykius su Pietų Amerikos valstybėmis, kurių pusę buvo apleidusi Pietų Atlanto karo metu.

Po 3 dienų debatų lapkričio 4 d. JTO Asamblėja dauguma balsų priėmė Argentinos rezoliuciją. Už ją balsavo 90 valstybių, 12 balsavo prieš, ir 52 valstybės susilaikė. Tai yra didelis Argentinos diplomatinis laimėjimas.

AR SUMAŽINS PENSIJON IŠĖJIMO AMŽIŲ?

Iš visų Britų parlamento partijų specialiai sudarytas komitetas, šį mėnesį kreipsis į vyriausybę pagreitinti vyrų į pensiją išėjimo amžiaus sumažinimą. Yra nuomonių, kad vyrų ir moterų pensijon išėjimo amžius būtų sulygintas. Sumažinti vyrų pensijon išėjimo amžių iki 60 metų, valstybei kainuotų mažiausiai 2.500 milijonų svarų į metus. O tai ir yra pati didžioji problema.

Kai kurie komiteto nariai mano, jog pradžiai vyriausybė turėtų leisti, sulaukusiems 60 metų, patiems apsispręsti, ar dirbti ilgiau.

Sveikatos ir socialinės apsaugos departamentas yra jau paruošęs schemą, kuria vyrai ir moterys, sulaukę 63 metų amžiaus, gautų pilną pensiją. Tačiau tai pilnai įgyvendinti užtruktų apie 10 metų.

DEMONSTRANTAI SUSTABDĖ MASKVOS EKSPRESĄ

Belgijos demonstrantai sulaikė Paryžiaus — Maskvos greitąjį traukinį Charleroi stotyje, išdažydami ant vagonų Lenkijos Solidarumui palankius šūkius.

Demonstrantai neleido traukiniui išvykti, užkraudami ant bėgių medines sijas. Pagaliau traukinys pajudėjo į (Liege) Liežą, kur sovietų pareigūnai pareikalavo, kad nudažyti vagonai būtų atkabinti nuo traukinio.

NUŽUDYTAS ISPANIJOS GENEROLAS

Lapkričio 4 d. Madrido miesto centre du teroristai, važiavę motociklu paleido seriją šūvių į sustojusį automobilį, kuriame važiavo gen. Lago Roman, šarvuotos divizijos vadas. Generolas buvo mirtinai sužeistas, o jo kariškas šoferis sužeistas į galvą.

Popiežius Jonas Paulius II, kuris tuo laiku lankė Ispaniją ir buvo pakeliui iš Madrido į Toledo, sužinojęs apie atentatą, per mišias Tolede pasmerkė terorizmą.

RAUCA BUS IŠTREMTAS VOKIETIJON

Ontario aukščiausias teismas lapkričio 4 d. nutarė, kad Albert Helmut Rauca, kuris yra kalinamas, kad buvo prisidėjęs prie 11584 Lietuvos žydų žudymo antrojo pasaulinio karo metu, turi būti ištremtas Vakarų Vokietijon.

JUGOSLAVIJOS KRIZĖ

Jugoslavijos ekonomija priėjo liepto galą. Po daugelio metų blogo šeimininkavimo ir klaidingo planavimo, kraštas atsidūręs arti bankroto.

Naujoji kieta min. pirmininkė Milka Planinč pareiškė: „Mes neturime kitos išeities, priėjome prie to, kad turime skubiai veikti". Spalio mėn. antrojoj pusėj kraštui gelbėti paskelbtos labai nepopuliarios, ne tik gyventojų, bet ir komunistų partijos tarpe, priemonės:

20 proc. dinaro devaliuacija (antroji dvejų metų laikotarpy; po pirmosios perkamoji vertė krito apie 300 proc.);

kelionių į užsienį suvaržymai (keliaujantiems reikia įmokėti specialų depozitą, kuris su kiekviena nauja kelione bus didinamas);

prekių kainų užšaldymas trumpiausiai iki kitų metų vidurio (svarstoma tą patį padaryti su algų kėlimu);

kasdieninio pareikalavimo prekių importo sumažinimas ir uždraudimas privatiems prekybininkams importuoti tokių prekių, kaip kavą, skalbimo miltelius, vaistus, automobilių dalis;

benzino normavimas (vienai mašinai 40 litrų mėnesiui);

apšildymo ir šviesos privačiuose namuose sumažinimas.

Tai kovos priemonės prieš chronišką biudžeto deficitą, dideles skolas užsieniui, didėjančią infliaciją, bedarbę ir mažėjančią pramonės produkciją.

Jugoslavija skolinga užsieniui apie 20 milijardų dolerių, tačiau pasiryžusi neprašyti skolų atmokėjimo terminų atidėjimo.

Valstybės prokuroras neseniai visus įspėjo, kad skleidžiantieji įvairius gandus ir abejones apie krašto blogą sistemą bus griežtai baudžiami.

LENKAI PAGERBĖ ŽUVUSIUS KATYNE

Visų Šventųjų dieną, pirmąją karo stovio Lenkijoje sąlygomis, tūkstančiai lenkų susibūrė kapinėse, atnešdami gėlių ir užžiebdami ant kapų žvakutes.

Šaltam ryto rūkui kylant iš Varšuvos kariškų kapinių Powiązkose, Katyno miške žuvusiems 4 500 Lenkijos karininkams skirta kapas buvo apkrautas gėlėmis ir mirgančiomis žvakutėmis. Prie to kapo buvo ištiestas transparentas su Solidarumo organizacijos ženklais ir užrašu: „Žmogau, nežudyk manęs".

Kiti užrašai prie beržinių kryžių sakė: „Atminimui tų žmonių, kurie 1956-82 metais mirė už teisingumą ir laisvę".

Nors milicija nekliudė lankyti kapinių, prie vartų stovėjo ginkluotos sargybos Šv. Kostkos bažnyčioje, Varšuvoje, apie 5000 žmonių atėjo į mišias, kurios buvo laikomos už internuotus ir įkalintus dėl politinių priežasčių.

LENKIJOS KOMUNISTAI PRIEŠ DARBININKUS

Kai lenkų pogrindžio Solidarumas ruošiasi lapkričio 10 dienos streikui, karinė valdžia iškabino Varšuvoje didelius skelbimus su užrašu „Gana!".

Tie skelbimai yra dalis milžiniškos propagandos, kurią pradėjo Lenkijos komunistinė valdžia, norėdama sukliudyti paskelbtą streiką. Tuo pat laiku valdžios organas „Rzeczpospolita" paskelbė sarkastišką vedamąją „Lai gyvuoja streikas", kuriame išjuokia pogrindžio profesines sąjungas ir jų veiklą. Straipsnyje sakoma, kad streikai yra vienintelis būdas anarchijai Lenkijoje pasiekti.

Tuo pat laiku Lenkijoje vyksta teismai, kuriuose nuteisiami darbininkai, dalyvavę demonstracijose. Wroclawe trys darbininkai, dalyvavę rugpjūčio 31 d. riaušėse, buvo nuteisti trims metams kalėjimo ir dviem metams jiems atimtos pilietinės teisės.

Prof. J. Lipskio, grįžusio iš Londono į Lenkiją rugsėjo mėnesį, byla teisme tapo atidėta, nes kaltinamasis sunkiai serga.

PASAULYJE

— Buvęs Vakarų Vokietijos kancleris H. Schmidtas pareiškė, kad jis daugiau nekandidatuos ateinantiems rinkimams būti SDP partijos lyderiu. Partijos vidaus nesutarimai ir silpna sveikata yra to nutarimo svarbiausios priežastys.

63 m. Schmidtas yra turėjęs širdies operaciją, ir 16 valandų paroje darbas atima daug jėgų.

— 18 milijonų Britų Telecomo klientų Kalėdų proga, kurie gruodžio 24 d. iki sausio 4 d., gaus papigintus vietinius ir užsieninius pasikalbėjimus telefonu. Skotijoje vieną dieną ilgiau.

— Būrų karo veteranas W.G. Sheppard, gyv. Wiltshire, spalio 27 d. atšventė savo 105 gimtadienį.

— Atžymėti Jungtinių Tautų Dieną, spalio 24 d. švedų Taikos kampanijos rėmėjų sudarė žmonių grandinę, jungiančią JAV ir Sov. Sąjungos ambasadas Stockholme.

— Argentinoje rasti slapti kapai, kur palaidoti keli šimtai žmonių. Manoma, kad tai 1976-79 m. dingusieji, kai kariuomenė vykdė akciją prieš kairiojo sparno teroristus.

— Provakarietiškas Omanas ir marksistinis Pietų Jemenas, po 15 metų nesutarimų, nutarė baigti ginčus ir normalizuoti santykius. Neužilgo tuo reikalu prasidės derybos.

— Britų tabako pramonės kompanijos paskirs 11 mil. svarų rūkančiųjų sveikatai tirti ir savo produktams dės aiškesnius ir didesnius įspėjimo užrašus. Be to, dar daugiau sumažintas cigarečių reklamavimas.

— Vakarų Berlyno policija suėmė du vyrus, kurie bandė iš Maroko įvežti narkotikų. Jie buvo prariję 72 kapsules hašišo alyvos.

— Laike ateinančių dvejų metų pransūzai laikinai uždarys 20 branduolinių elektros jėgainių, kuriose pastebėti kontrolės prietaisų sutrikimai.

— Tarptautinės Amnestijos organizacija apkaltino Gvatemalą mažiausiai 2.600 žmonių nužudymu šiais metais. Dabar Gvatemalos vyriausybė sudarė specialią žmogaus teisių komisiją, kuri turės paneigti tuos kaltinimus.

— Britų „Dunlop" kompanija pradėjo gaminti karvių tvartams kilimus. Tie kilimai yra šilti ir lengvai išplaunami.

— Tailando kariuomenės daliniai ir karo lėktuvai puolė opiumo valdovo Khun Sa būstinę. Khun Sa su savo 4.000 banditų įsitaisęs vadinamajame „Auksiniame trikampyje" — Tailando, Burmos ir Laoso pasienio kalnuose, iš kur kontroliuoja pasaulio opiumo prekybą. Tai jau ne pirmas kartas, kai bandoma likviduoti tą lizdą.

— Vakarų ambasados Tailando Bangkoko aerodrome iškabino specialų įspėjimą, kad atvykę į kraštą vakariečiai neįsiveltų į narkotikų pirkimą. Įspėjime skelbiami ir skaičiai, kiek vakariečių už tai sėdi Tailando kalėjimuose. Paskutiniai duomenys rodė 400.

— Irakas bombordavo Irano Dezfulo miestą, kur užmušė 21 ir sužeidė 107 žmones. Irano min. pirmininkas paskelbė, jog bus atkeršyta už nekaltų gyventojų žudymą, o karas nebus nutrauktas iki galutinės pergalės.

— Iš Islamabado ateinančiomis žiniomis, Afganistano partizanai sustiprini savo veiklą Kabule. Spalio 24 d. jie dalinai susprogdino sostinės aukščiausią, 14 aukštų, Pamiro pastatą.

— Japonijos vyriausybė nesutinkanti su Tarptautinės Banginių Medžiojimo Komisijos nutarimu uždrausti banginių medžiokles nuo 1986 metų.

— Prancūzijos komunistų partijos lyderis G. Marchais, praėjusią savaitę lankydamasis Pekine, pareiškė, kad „ekskomunikacijų laikai" komunistiniame pasaulyje jau seniai pasibaigė. Prancūzų ir kiniečių komunistų partijos nepritars Sov. Sąjungos politikai Afganistane ir Kampučijoj.

— D. Britanijos min. pirm. Thatcher parlamente pasakė, kad Falklando salų atgavimas kainavo 700 mil. svarų, neskaitant prarastųjų laivų ir lėktuvų.

— Afganistano karo lakūnas, kuris pabėgo į Pakistaną, patvirtino, kad nepalmo bombos ir kitokie nuodingi ginklai naudojami prieš partizanus.

— Praėjusią savaitę Atėnuose prasidėjo graikų - amerikiečių derybos dėl JAV karinių bazių ateities Graikijoje. Socialistas min. pirm. Papandreou yra pasiryžęs tas bazes palaipsniui uždaryti.

— Paryžiuje, spalio 26 d. atidarytoj karo laivų ginklų ir aprangos parodoje, išstatytos dvi naujos versijos garsiųjų Exocets raketų, kurių greitis dukart didesnis už garso.

— Rašytojas A. Solženitcinas ragina Vakarus neniekinti Taiwano ir nepalikti likimo valiai: negalima pasitikėti nei sovietų, nei kiniečių komunistais.

K. V. BANAITIS

Dr. Vincas Kudirka — muzikas

Mūsų didysis atgimimo darbuotojas, tautos žadintojas Vincas Kudirka skiriasi nuo kitų Lietuvos gaivintojų savo estetiniais palinkimais, savo didele meile grožiui, menui įvairiuose jo pasireiškimuose: jis puikiai paišo, mėgsta mūsų gražiąsias dainas dainuoti ir jas užrašinėti, pats per save išmoksta gerai groti smuiku ir violenčele ir bene pirmas pradeda komponuoti Lietuvoje, panaudodamas liaudies melodijas.

Muzikalinius gabumus Vincas Kudirka paveldėjo iš savo motinos. Jis pats rašo, kad jo motinėlė „labai gražiai dainavo, gražiai pasakas sekė ir prie dailių dalykų sūnų pritraukė". „Jeigu aš šiandien muzikantas — tai motinos kaltė", prisipažįsta didysis Varpininkas.

Įdomu, kad jau pradžios mokykloje būdamas muzikalus Kudirkų Vincukas pats pasidirba smuiką ir mėgina juo groti. Įstojęs į Marijampolės gimnaziją, jis dar labiau imasi muzikos: kasdien apie valandą laiko griežia smuiku ir dažnai dalyvauja draugų pramogose kaip muzikantas. Užsidirbęs pamokoms kiek daugiau pinigų, Kudirka nepraleidžia juos kokiems niekams, bet tuoj pasiskubina įvykdyti savo seną svajonę, būtent, nusipirkti geresnį smuiką. Tuomet jis jau pradeda mokytis smuikuoti iš gaidų. Čia jam padeda gimnazijos draugas Stasys Dambravičius.

Kudirka turėjęs ne tik gerą klausą, bet ir puikią muzikalinę atmintį. Išgirdęs kokią naują melodiją, jis tuojau galėjo ją pagroti smuiku.

Net griežta ir niūri Seinų seminarijos aplinkuma negalėjo sutramdyti Kudirkos muzikalinių palinkimų. Nors ten muzika buvo draudžiama, bet klierikas Vincas, pasak draugų, ir gulė ir kėlė su smuiku; jau tuomet mėgindavo ir pats kai ką improvizuoti bei kompanuoti. Išstojęs iš kunigų seminarijos, jis vėl įstoja Marijampolės gimnazijon. Čia pasižymi kaip pirmas smuikininkas mokinių orkestre, o, be to, dalyvauja dar ir gimnazijos chore, nes turėjo gražų tenorą.

Neužmetė mėgiamos muzikos ir studijuodamas mediciną Varšuvos universitete. O kai buvo kuriam laikui pašalintas iš universiteto, tai su lietuviu Paulausku net suorganizavo stygų kvartetą. Iš savo draugų lietuvių jis kartą užsimojęs buvo net chorą sudaryti, tik deja, neatsirado pakankamai gerų balsų.

1889 m. vasaros atostogų metu besisvečiuodamas pas mokytoją Palukaitį Paežeriuose, Kudirka išgirsta jo nusiskundimą, kad nėra lietuviškų harmonizuotų dainų ir vaikus tenka mokyti rusiškai dainuoti. Kudirka tuoj susidomi šiuo klausimu, paima iš Palukaičio apie šimtą užrašytų liaudies melodijų ir pasižada jas duoti Varšuvos muzikams suharmonizuoti, t.y. subalsuoti chorui.

Kaip žinoma, 1890 m. vasario 1 d. Varšuvoje lenkų muzikos draugija „Lutnia" paskelbė lietuvių liaudies melodijoms harmonizuoti konkurso rezultatus. Premijuoti buvo lenkų kompozitorių Niedzielskio ir Polinskio darbai. Kudirka labai sielojosi, kad lietuvių kompozitorių tuomet dar neatsirado. Todėl jis pats stengėsi tą spragą užpildyti, pasikviesdamas į talką, be minėtų Niedzielskio ir Polinskio, ir kitus lenkų muzikus, Varšuvos Konservatorijos profesorius: Mašynskį, Biernackį, Rzepką. Tas harmonizuotas dainas spausdino savo „Varpe". Vėliau jos išleistos dviejuose sąsiuviniuose.

Baigęs medicinos mokslus, Kudirka apsigyvena Zanavykijos centre Šakiuose. Nežiūrint sunkaus provincijos gydytojo darbo ir daugybės rūpesčių, susijusių su „Varpo" redagavimu bei jo užpildymu savo raštais, V. Kudirka ir čia visą liuoslaikį pašvenčia muzikos menui, draugaudavo su šeimomis, kuriose rasdavo susidomėjimo muzika. Šeimyniniuose koncertuose jis dalyvaudavo kaip smuikininkas ir violenčelistas, akompanuojant fortepijonu. Iš vietos muzikos mėgėjų jis sudarė stygų kvartetą, pats griežda mas jame pirmojo smuiko partijas. Pastebėtina, kad iš vokiečių kompozitorių labiausiai mėgo didžiuosius Vienos klasikus: Mozartą, Haydną ir Bethoveną, iš italų — Verdi, o iš lenkų Šopeną ir Wieniavskį, kurie labai dėkingai rašė smuikui kompozicijas. Didysis vokiečių operos reformatorius R. Wagneris dar ir Vakarų Europoje (net ir pačioje Vokietijoje) tuomet turėjo daugybę priešininkų ir nebuvo mėgiamas, tad nenuostabu, kad ir mūsų Kudirkai jo kūryba atrodė per daug nauja ir nepatraukli.

Nepaprastą Kudirkos meilę muzikai rodo ir tas faktas, kad norėdamas prisidėti prie ruošiamo Naumiestyje koncerto (1892 m. liepos mėn.), jis, nors būdamas labai užimtas ir menkos sveikatos, mielai važinėjo į Naumiestį (esantį už 20 su viršum kilometrų) repeticijoms.

Bet Kudirką domino ne vien svetimųjų kūrinių išpildymas. Jis sielojosi tuo liūdnu faktu, kad tuomet dar visiškai nebuvo rimtų išmokslintų lietuvių kompozitorių. Todėl jis pats kiek pajėgdamas stengėsi ir kūrybiškai pasireikšti muzikos srityje. Bet čia atsirado ir kliūčių. Mat, Kudirka buvo gabus ir geras muzikas praktikas, bet neturėjo galimybės plačiau susipažinti su teoriniais muzikos dalykais, pvz., harmonija, t.y., akordų išdėstymo bei jų vartojimo mokslu. Todėl jo harmonizacijose pasitaiko net elementarinių nusižengimų balsų vedimo taisyklėms. Žinodamas šią savo silpną pusę, jis kreipdavosi į nusimanančius asmenis patarimo kompozicijos klausimais. Šioj srity jam padėdavo beminėtų lenkų kompozitorių ir lietuvis Juozas Pranaitis, mokęsis Petrapilio konservatorijoje, o vėliau vargoninkavęs Katalikų Dvasinėje Akademijoje. Pranaitis yra išspausdinęs dar 1893 m. Petrapily ir Varšuvoje eilę nesudėtingų, saloninio pobūdžio kompozicijų, kurios kartu su Kudirkos kūriniais ir sudaro pradžią mūsų rašytinės muzikos literatūros. Kadangi J. Pranaitis kilęs iš Griškabūdžio parapijos. Šakių (anuomet Naumiesčio) apsk., tai vasaros atostogų metu parvažiavęs į gimtinę lengvai sueidavo į kontaktą su dr. Kudirka. Pažymėtina, kad šis Kudirkos bendradarbis muzikos dalykuose, dar 1939 metais gyveno savo ūkyje netoli Griškabūdžio. Nors ėjo jau aštuntą dešimtį metų ir seniai pasitraukęs iš muzikos gyvenimo, dar gyvai pasakojo įdomių epizodų iš savo pažinties su dr. Kudirka ir prisiminė savo veiklą Petrapilio lietuvių tarpe, kur pabaigoje pereito šimtmečio jis turėjo su organizavęs lietuvišką chorą, kurio giesmininkų eilėse buvo ir mūsų respublikos prezidentas A. Smetona.

Dauguma Kudirkos kompozicijų yra šokių pobūdžio: valsai, polkos, mazurkos ir priklauso lengvosios muzikos sričiai. Populiariausias jo šios rūšies veikalas — valsas „Nemuno vilnys", kuris išleistas 1897 m., po trejų metų susilaukė jau antros laidos. Šis valsas tuo įdomus, kad plačiai naudojasi liaudies dainos motyvais. Tuom Kudirka lyg ir primena pirmiesiems Lietuvos kompozitoriams, į kur jie privalo pirmon eilėn kreipti savo žvilgsnį ir kur ieškoti medžiagos savo muzikos darbams. Reikia apgailestauti, kad ši Kudirkos kompozicija, kaip ir daugelis kitų, yra kiek užmirštos ir retai girdimos. Būtų gera, kad mūsų kariuomenės orkestrai susidomėtų ir atgaivintų bent geresniąsias Kudirkos kompozicijas.

Bet užvis daugiausia pasitarnavo mūsų tautai Vincas Kudirka kaipo muzikas, sukurdamas jai 1898 metais tautišką giesmę: „Lietuva tėvyne mūsų", kuri ir šiandien tebegaivina lietuvių tautos dvasią, tapusi mūsų tautos himnu. Tai yra nuostabiai gražus, kilnus Kudirkos testamentas lietuvių tautai. Mūsų himno muzika yra graži ir iškilminga, turinti savyje jausmo, spontaniškumo ir žymios sugestijos. Tiesa, ji nėra perdaug savita ir turi panašumo su kai kuriomis svetimomis melodijomis. Berods, vienas pirmųjų į tai atkreipė dėmesį mūsų didysis dailininkas ir kompozitorius Čiurlionis savo rašinyje „Apie muziką". Iškilę jau po Kudirkos kai kurie išmokslinti mūsų kompozitoriai (Naujalis, Sasnauskas, Mikas Petrauskas) mėgino sukurti kitas tautines giesmes, bet jos nepajėgė nustelbti Kudirkos himno ir neturėjo žymesnio pasisekimo.

1917 m. rudenį, įsikūrus Lietuvos Tarybai, kai pradėjo švisti mūsų nepriklausomybės aušra, vėl kilo gana gyva polemika dėl mūsų Tautos himno.

(Pabaiga sek. numeryje)

„ŽIOGAS MUZIKANTAS"

Amerikos Lietuvių Bendruomenės Švietimo Tarybos leidžiamas Jono Minelgos eilėraščių rinkinys vaikams „Žiogas muzikantas" jau spausdinamas Morkūno spaustuvėje. Knyga pasirodys prieš Kalėdas.

Vladas Šlaitas

Greitai pasimatysim

Jinai laukė manęs su daugeliu
negalavimų:
su žemu kraujo spaudimu,
rūku akyse
ir mirties pranašystėmis.
Tai juodai apsirengusi ponia.
Mano senatvė.
Pranašystėmis
neužsiimu.
Pranašystės manęs nejaudina.
Viskas guli ant mano delno.
Atėjo laikas
užmiršti meilės pavasarius
ir praėjusias vasaras.
Atėjo laikas
užmiršti buvusį laiką.
Dekoracijos keičiasi.
Šviesos pritemsta,
ir salėje
viešpatauja ramybė.
Greitai pasimatysim kitam pasauly.
Tegu šviečia kito pasaulio geroji saulė.

Su lietuviais pasaulyje

SOL. L. ŠUKYTĖ ČIKAGOJE

V. Vokietijoje gyvenanti operos solistė Lilija Šukytė rugsėjo mėn. koncertavo Čikagoje. Pasiklausyti operos žvaigždės susirinko daug lietuvių, atvykusių net iš tolimų miestų. Pirmosios dalies arijas ir dainas dainavo vokiečių kalba, o antrojoj dalį mūsų kompozitorių dainas atliko lietuviškai. Pianinu akompanavo žymusis mūsų pianistas A. Smetona.

Po koncerto, solistei pagerbti Jaunimo centre buvo suruošta iškilminga vakarienė, kurioje dalyvavo apie 200 svečių.

Rugsėjo mėn. pabaigoje solistė dainavo Toronto kanadiečių publikai.

LIETUVIAI IŠ 18 KRAŠTŲ

Į Antrąsias Pasaulio Lietuvių Dienas (PLD), kurios vyks 1983 m. birželio 25 — liepos 4 dienomis Čikagoje, suskris lietuviai iš 18 pasaulio valstybių.

PLB Valdybos pirm. V. Kamanto pakviestas, Dr. Antanas Razma sutiko prisiimti II PLD vyriausiojo pirmininko pareigas.

GRAFIKO Ž. MIKŠIO PARODA

Paryžiuje gyvenąs grafikas Žibuntas Mikšys rugsėjo 17 — spalio 3 dienomis surušė savo darbų parodą Čikagos M.K. Čiurlionio galerijoje.

PREMIJA JAUNIMUI

Dr. Leono ir Irenos Kriaučeliūnų šeima savo mirusiam sūnui ir broliui prisiminti skiria kasmetinę

EUGENIJAUS
KRIAUČELIŪNO PREMIJĄ

Premijai skirti sąlygos yra tokios:

1. Eugenijaus Kriaučeliūno 1000 dolerių premija skiriama lietuviui jaunuoliui, geriausiai pasireiškusiam raštais (lietuvių, anglų, ar kita kalba), veikla, organizaciniu veiklumu, ar jaunimo vienetui (sambūriui, tautinių šokių grupei, jaunimo chorui, sporto būreliui), geriausiai reprezentavusiam lietuvius ir Lietuvą vienerių metų bėgyje;

2. Premijai gauti asmenis ar vienetus raštu pasiūlo jaunimo organizacijų vadovybės, jaunimo grupės, vyresniųjų organizacijos ar paskiri asmenys iki kiekvienerių metų gruodžio 31 d. (pašto antspaudas);

3. Premijuotino asmens ar jaunimo vieneto tinkamumui įvertinti sudaroma Jury komisija, kurion po vieną atstovą skiria Pasaulio Lietuvių Bendruomenės jaunimo reikalams vadovas, Pasaulio Lietuvių Jaunimo sąjungos valdyba ir JAV Lietuvių Jaunimo Sąjunga, o du atstovus paskiria Kriaučeliūnų šeima;

4. Jury komisija, aptarusi asmens ar vieneto tinkamumą premijai, ją skiria balsų dauguma iki sekančių metų vasario 15 d. ir susitaria su Kriaučeliūnų šeima dėl premijos įteikimo laiko ir pobūdžio;

5. Premijai asmenys ar vienetai siūlomi raštu, nurodant tiksliai premijai tinkamumo motyvus, ir siunčiami:

EUGENIJOS KRIAUČELIŪNO
PREMIJOS KOMISIJAI
12500 Pawnee Rd., Palos Park,
Illinois, 60464.

„TEISĖ IR POLITIKA"

Teisininko Petro Stravinsko naują knygą „Teisė ir politika" išleis specialiai suda rytas komitetas Čikagoje.

DAIL. M.B. STANKŪNIENĖS PARODA

Čikagoje, paveikslų galerijoj „Galerija", rugsėjo 28 — spalio 17 dienomis buvo dailininkės Magdalenos Birutės Stankūnienės darbų paroda.

Paveikslų galerija platina jos paveikslų (iš ciklo „Kaimo moters darbai Lietuvos ūkyje") 12 atvirukų serijas. Norintiems užsisakyti, kreiptis: GALERIJA, 744 North Wells St., Chicago, II. 60610., U.S.A.

K. BRADŪNAS — PENSININKAS

DRAUGO kultūrinio priedo redaktorius poetas Kazys Bradūnas, nuo rugsėjo 11 d. atsisveikino su skaitytojais ir bendradarbiais. Jis išėjo pensijon. Kultūrinio priedo redaktore pakviesta Aušra Liulevičienė, o buvęs redaktorius žada jai talkinikauti.

A. TAŠKŪNAS LANKĖSI SYDNĖJUJE

Žinomas lietuvių veikėjas Tasmanijoje ir „Baltic News" redaktorius Algimantas Taškūnas tarnybos reikalais buvo atvykęs į Newcastle ir Sydnėjų, kur buvo susitikęs su Australijos politiniais veikėjais ir etninių grupių atstovais.

A. Taškūnas yra Tasmanijos universiteto lektorius, bet kartu daug dirba su latviais ir estais baltiečius jungiančioje HELLP organizacijoje, kuri supažindina australus su padėtimi Baltijos kraštuose. Australų-lietuvių žmogaus teisėms ginti komitete, Sydnėjuje, jis padarė platų pranešimą anglų kalba apie padėtį Lietuvoje. Be to jis turėjo atskirą susitikimą su Sydnėjaus lietuviais.

Pagal oficialius surašymo duomenis 1978 m. Australijoje buvo 10.447 lietuvių, 21.796 latvių ir 7.781 estų.

Atsiųsta paminėti

AUŠRA, Nr. 82/2, Lenkijos Lietuvių visuomenės kultūros draugijos leidžiamas žurnalas. Vyr. redaktorius E. Petruškevičius, Seinai. Tiražas 3000 egz.

Elta, Nr. 55, September 1982. Lietuvių informacijos biuletenis prancūzų kalba. Red. B. Venskuvienė, Paryžius. Šiame numeryje žinios apie Baltijos valstybių klausimą Europos Parlamente, Religijos persekiojimas Lietuvoje ir kt.

AIDAI, Nr. 4, 1982 m. Liepa-rugpjūtis. Kultūros žurnalas. Leidžia Tėvai Pranciškonai. Redakcija dr. Leonardas Andriekus,OFM. 361 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207, USA.

DIE RAUTE, Nr. 4, 1982 m. spalis-gruodis. Lietuvos vokiečių kultūrinis ir žinių biuletenis vokiečių kalba. Red. Albert Unger, Burgstrasse 17, 5760 Arnsberg 1, Vak. Vokietija.

MŪSŲ VYTIS, Nr. 2, 1982 m. Akademinio Skautų Sąjūdžio iliustruotas žurnalas. Red. J. Toliušis. Administratorė D. Korzonienė, 2725 W. 84th Place, Chicago. IL 60652, USA.

Lietuvių dienos, 1982 m. rugsėjis. Iliustruotas žurnalas lietuvių ir anglų kalbomis. Rašytojui Jurgiui Jankui skirtas numeris. Be to daug kitų įdomių straipsnių. Žurnalą leidžia A. F. Skirius, Hollywood, CA, USA. Atskiro numerio kaina 2 dol.

Fabijonas Neveravičius

Įteigtas susidomėjimas

Balėnas pajuto ligi šiol nepatirtą susijaudinimą.

— Taip, — sakė jis, — nes visa, ką pasakėt, yra teisybė.

Julija stabtelėjo, ištiesė jam ranką ir tarė:

— Dėkui. Geresnio komplimento negalėjot man pasakyti. Manau, būsime geri draugai. Gal būt, kai pažinsiu tamstą arčiau, kai susipažinsiu su tamstos darbais, pasakysiu daugiau ir kitaip.

— Ir šiaip nelygus mudviejų šansai: jūs mane jau gana gerai pažįstate, o aš jūsų nė kiek, — pastebėjo jis.

— Pažinsit mane, — atsakė ji. — Pažinsit mane greitai ir gerai, jeigu... jeigu bus taip, kaip norėčiau kad būtų, — pridūrė ji kiek tyliau.

— Be to, pasakykit, panele Vaišvilaite, kas stumia jus domėtis manimi, žmogum, kurį tik vakar pirmą kartą susitikot? Kas verčia jus siūlyti man draugiškumą ir globą? Gal aš visai to nesu vertas? — tarė Balėnas, tiriamai žvelgdamas į jo veidą.

— Žinai, tamsta, ką? Tokie kreipiniai, kaip panele, ponas, tamsta, kliudo nuoširdumui ir atitolina tikrą vienas antro pažinimą. Sakykime vienas antram tu ir vadinkimės vardais, — pasakė Julija stabtelėjusi, žvelgdama į Balėną jau visai kitokiomis, besijuokiančiomis akimis. — Bet, kadangi reikia paisyti tradicijų, tai išgerkim bruderšaftą, — pasiūlė ji.

—Taip. Bet kuo jį gersim. Čia net vandens nėra.

— O tas puikus pušų kvapo oras, ar ne gėrimas? Įkvėpkim giliai: viens, du trys! Taip! O dabar antroji ritulo pusė: — ji staigiu judesiu apkabino Balėną per kaklą ir pabučiavo jį į lūpas.

Pasitraukusi į šalį, ji šelmiškai žiūrėjo į jį.

— Nusišluostyk lūpas. Paliko žymės... — ji rūpestingai nušluostė jam nosinaite lūpas ir pridūrė: — Matai, kokia raudona... žmonės pagalvotų, kad bučiavais su manim.

— O gal ne?

— Ne. Ligi tikro pasibučiavimo mudviem toli. Ir kažin, ar jis kada įvyks... — pasakė ji ūmai surimtėjusiu tonu.

— Taip paisai žmonių ir jų nuomonės? — paklausė Balėnas irgi rimtai.

Julija sutraukė antakius ir, žvelgdama į tolį, pasakė:

— Nepaisau, tai reikalas rimtas ir svarbus. Bet išsikeisti į smulkius pinigėlius nenoriu. Na, o dabar galiu atsakyti tau į klausimą, kurį man uždavėt dar jūs, — pradėjo ji, sėsdamosi ant suolelio šalia tako. — Sėskis, — parodė vietą greta savęs. — Sutikau tave tik vakar, bet pažįstu, kaip jau sakiau, gana seniai. Buvo tikklausimas, ar susitikimo įspūdis patvirtins tai, kas man jau buvo žinoma, ar nebus įvykusi kokia klaida, ar rasiu tave tokį, kokį vaizdavausi?

— Ir radai mane savo dėmesio vertą? Ar ne per greitas sprendimas? — paklausė Balėnas, ir čia pat pajuto, kad jo klausimas nereikalingas.

— Kitaip nebūtume šiandien čia drauge, — atsakė ji ir kalbėjo toliau: — Kas pastūmėjo mane iš viso susidomėti tavimi? Labai paprastai. Buvau įteigta. Vytautas įteigė man susidomėti tavimi.

Balėnas pažvelgė į ją ir abejojamai pasakė:

— Įteigtas susidomėjimas gali išsisklaidyti kaip ryto rūkas.

— Tai, aišku, priklausys nuo mudviejų pačių. Gal kiek daugiau nuo tavęs, negu nuo manęs. Betgi — baigta. Išsiaiškinom... — pasakė Julija, pakildama nuo suoliuko.

Ji iškėlė abi rankas į viršų, tarytum norėdama apglėbti besileidžiančią tarp pušų kamienų saulę, ir po to, staiga atsimainiusi, sušuko:

— Gana! Dabar noriu triukšmo, žmonių, muzikos, daug šviesos ir valgyti. Eiva į svetainę!

* * *

Dar tą pačią vasarą Balėnas ir Julija išvyko drauge atostogų.

Toji vasara buvo vienas laimingiausių Balėno gyvenime laikotarpių. Jis atsidėjęs dirbo ir drauge išgyveno dar nepatirtus jausmus ir momentus.

Visas jo gyvenimas per tuos du mėnesius bazavosi keliose plotmėse.

Viena jų buvo tos fizinio pobūdžio sąlygos, kuriomis jis leido laiką, antroji — jo darbas, trečioji — žmonės su kuriais jis susidurdavo, ir pagaliau — Julija ir santykiai su ja.

Keldavo Balėnas anksti, apie penktą valandą, į vasaros pabaigą šeštą. Atsikėlęs bet kokiu oru jis skubėdavo į ežerą maudytis ir grįžęs sėsdavo dirbti. Jis suvalgydavo iš vakaro paruoštus Julijos „mažuosius pusryčius" (mat, ji buvo priprašiusi jį nerūkyti tuščiomis), ir rašydavo maždaug ligi pusės devynių, kai atsikėlusi ir paruošusi pusryčius Julija nutraukdavo jo darbą. Papusryčiavę juodu ėjo į ežerą meškerioti, kaitintis saulėje ir maudytis, irstytis laiveliu arba pasivaikščioti po mišką ir laukus, žiūrint nusiteikimo ir oro.

Pietavo juodu kaimiškai, dvyliktą valandą. Po pietų ir trumpo poilsio Balėnas kartais valandą kitą padirbėdavo. Tuo pat metu Julija taip pat dirbdavo savo atelje, kurią buvo įsirengusi viršubutyje.

Pavalgę pavakarius, juodu vėl eidavo prie ežero, į mišką, kartais per darbymetę padirbėdavo laukuose.

Taip su mažais iškraipymais iš nusistovėjusios tvarkos ėjo tos vasaros dienos.

(Bus daugiau)

Galvai ir plaučiams

GALVOSŪKIS NR. 82

Jonas gyveno kaime ir į darbą važiuodavo traukiniu. Vakare jį stoty pasitikdavo žmona automobiliu.

Vieną dieną Jonas atvyko ankstyvesniu traukiniu ir, nelaukdamas žmonos, pradėjo eiti namų link. Pakely susitiko atvažiuojančią žmoną, sėdo į mašiną ir įžengė į namus lygiai 6 val. vakaro.

Jeigu Jonas stotyje būtų laukęs automobilio, tai į namus būtų atvykęs 12 minučių vėliau. Jonas ėjo penkis kartus lėčiau, negu mašina važiavo.

Kelintą valandą Jonas būtų atvažiavęs į namus, jei žmona būtų žinojusi, kad vyras atvyks anksčiau ir lauktų jo stotyje?

Atsakymas Nr. 81
5 — 3 — 4 centai.

— Ar galėtų Rusijos Tarybinė Federatyvinė Socialistinė Respublika, pasiremdama sovietine konstitucija, išstoti iš Sovietų Sąjungos ir gyventi nepriklausomai?

— Negalėtų. Ją tada užimtų turkai.

***

— Ar sveika, geriant vodką, užsikąsti česnaku?

— Ne tiek sveika, kiek naudinga: nakties metu daug lengviau atrasti kur nors patvory gulintį pilietį.

***

— Kiek procentų alkoholio kraujuje leidžiama sovietiniams šoferiams?

— Klausimas turi būti: kiek leidžiama kraujo alkoholyje. Atsakymas: procentas neturi būti labai mažas.

***

— Ar teisybė, kad ir Sovietų Sąjungoj už vieną muštą du nemuštus duoda?

— Sovietuose tai pasenęs priežodis. Kur ten dabar du nemuštus rasi?

***

Kyšį paėmė — už kyšį paimtas.

VASARIO 16 GIMNAZIJA

JAU TĄ PATĮ VAKARĄ

Sodyba besirūpinąs lietuvis ūkininkas negaišta aplankyti šviežių pasėlių ir gyvulėlių prieauglio. Gal reikia kur griovelį iškasti, kad nepakenktų susitvenkęs vanduo, gal reikia kur tvorą paaukštinti, kad neiššoktų įsilinksminę ėriukai, veršiukai... Atsakingo ūkininko sodyba turi bujoti! žibėti!

Panašiai ima tvarkyti savo valdas naujasis Vasario 16 gimnazijos direktorius. Naujieji mokslo metai jau įsibėgėję jau ir pamokų tvarkaraštis nebraukomas, jau ir mokiniai žengia pagal jį savo solidžion ateitin, jau ir klasių dienynuose pažymiai dygsta, atseit — gimnazija atrado savo tvirtą žingsnį ir darnų ritmą. Rūpestingam direktoriui vistiek nėra poilsio: kai didieji gimnazijos eigos rėmai stabilizuoti, ar mažesniuose kvadratėliuose nėra ko nuveikti, ką pagerinti, kad gimnazijai patikėtas jaunimas mokslintųsi ir brėstų ne silpniau, kaip būdamas tėvų žinioje, t.y. be priekaištų.

Biblinės reikšmės turinčią keturiasdešimtą dieną (nuo naujųjų mokslo metų atidarymo) sukvietė direktorius gimnazijos „lietuviškąjį establišmentą" — mokytojus apžvalginiam pobūviui, kur visi kartu galėtų pažvelgti atgalios į septynias darbo savaites ir įvertinti jas: buvo riebios ar liesos, gal ką ir kur reikėtų patarkuoti ar pakodyluoti, gal kam ir kur reikėtų cukraus ar pipirų, gal kasti griovelius bereikšmiam skysčiui, nuleisti gal tvoreles paaukštinti iš tvarkos beišokantiems jaunikliams. Jeigu jau mažutėje šeimoje tėvai randa bendrų auklėjimo reikalų, tai tuo labiau mokykloje — didžiulėje šeimynoje, kur vedėjai, auklėtojai ir mokytojai privalo ne tik paragrafais, bet ir širdimi įrengti tėvų šilumos nustojusiems jaunuoliams mielą tėvų aplinkos pakaitą, kūrybingų siekių aplinką.

„Viena iš kertinių mūsų gimnazijos užduočių — jaunimo brandus sulietuvinimas. Jeigu šlubuotų ši — visa institucija šlubuotų. — Ką ir kiek, lietuviai mokytojai, dėstote lietuviškai ir kaip pavyksta įlietuvinti kitų kalbų jaunuolius— O laisvalaikiais ar nesisunkia į mūsų jaunuolių gležnas elgsenas nuodai, kuriuos maskuotai perša įvairūs suaugę narkotikų, sekso, nervus dirginamos spaudos pasipinigautojai? Kuo mes, lietuviai pedagogai, galime užkirsti savo jaunimo gadinimą. Kokias jauniems simpatingesnes elgsenas galime pasiūlyti?"

Direktoriaus iškeltos dursminės mintys atrišo dalyviams liežuvius, sustabdė net laikrodžius: vietoj numatytos „geros valandos", praėjo antra, ir trečia, ir ketvirta, ir visos nemažiau „geros valandos". Per jas sugyvėjo pedagoguose kiek apsiblaususios iniciatyvos, prasiveržė kūrybingos išmonės veikti jaunimo labui, gimnazijos gerovei, tautos ateičiai svetur. Tokias šviežumu kvepiančias iniciatyvas veiklos konkretizatorius galėjo užrašyti taip, kad jas tuoj pat būtų galima įgyvendinti. Čia noriu pasidžiaugti bent keliomis.

Viena simpatingiausių priemonių sulietuvinti net tokius, kurie lietuviškumui drungni, tai lietuviškosios dainos! Nemažiau lietuvina lietuviškų temų tapyba, lietuviškosios gamtos atkėlimą į mokyklą, o ypač lietuviškoji istorija gali sukelti jaunime tautinių emocijų — didžiuotis tautai priklausomybe. Informuoti jaunimą apie Lietuvos reikalus dabartinėmis žinių priemonėmis yra sunkiai įveikiama problema: lietuviškoji publicistika, spauda, nėra pritaikinta paaugliams nei savo tematika, nei lyrika, nei emocijomis, lietuviškai sakant — bręstantis jaunimas jo neieško. Ne kitokios yra ir daugelio lietuviškųjų radijų laidos: sukirptos kažkaip virš dabartinio jaunimo galvų ir interesų. Taip pat mažai juos užkalbina visuomeninė — politinė veikla. Atsižvelgiant į tokių pirminių tautinės propagandos priemonių nejaunatviškumą, vistiek bandys gimnazijos atsakingieji jas paskleisti ten, kur mokiniai susirinks laisvalaikiams, kur mokiniai susiduria su lietuviškomis problemoms — visuomeninio auklėjimo pamokose.

Į priekaištą, kad lietuviai mokytojai kartais lyg persistengia pamokas dėstyti ne lietuviškai, daugelis paliestųjų patiesė ant viešo stalo lietuvio mokytojo vos įveikiamus sunkumus. Būtent: — Žemesnėse ir vidurinėse klasėse stipri lietuviškai nekalbančių moksleivių dauguma, o jiems reikia juk kaip nors perduoti mokslo turinius; — mokslo priemonės ir vadovėliai nėra lietuviški, o turimi lietuviškieji kur kas neprilygsta kokybe (turiniais ir išvaizda) prabangiškai išleistiems svetimkalbiems; — kai tėvų žemė, valdytojai, da bar yra pamotiškai svetur gyvenantiems, tai nėra tų lietuviškos būties siūlelių, kuriais būtų galima jaunimą priraišioti prie tautos kamieno, t.y. įprasminti jų lietuviškumą; — kai kurie tėvai (net lietuviai) yra patėviški lietuviškai auklybai ir moks lybai: „atsiimsim, sako jie, savo vaikus namo, jeigu pas jus jiems kas rašys nepatenkinamus pažymius, jeigu mokysite daug tos lietuvių kalbos (o kam jos reikia?); — nemažiau kartelio nuryja lietuvis mokytojas iš tų lietuvių tėvų, kurie, vos įkėlę koją gimnazijos kiemaa, su savo atžalėle kalbasi tučtuojau ir tik „Guten Tag" ar „How do you do" liežuviu.

Yra tačiau lietuvių tėvų, kurie visai gimnazijai, jos lietuviams mokytojams, tuo labiau visai lietuvių tautai žiba savo iškilumu — patiki savai gimnazijai net visus savo vaikus! Visus; pasilikdami vieniši namučiuose tarp sienų, kurių neskardina šeimos gyvas turtas, tarp durų, kurių nevarsto šeimos ateitis. Pasididžiuotina tokiais tėvais, kurie net lietuviui mokytojui priekaištauja: „Savo dukterį išmokiau lietuviškai, kodėl jūs bandote su ja ne lietuviškai kalbėtis?!" Yra ir tokių lietuvaičių motinų, kurios būdamos net labai toli nuo lietuviškųjų veiklos šaltinių, ištekėjusios už nelietuviškų spalvų vyro, savo brangiausią sielos ir gyvatos vaisių vistiek atsiuntė per tolius į Vasario 16 gimnaziją lietuvintis. O kaip džiugina lietuvių mokytoją tie tėvai, kurie leido savo vaikučius į lietuviškas mokyklas Amerikoje, Kanadoje, (kuriuose tikrai puikiai prasilaužė lietuvių kalboje), o po jų atsiuntė lietuviškai pasigilinti į Vasario 16-tąją tam, kad joje subrėstų būsimi lietuviško rašto ir žodžio paveldėtojai.

Sienlaikraščiai, lietuviškos pamaldos, sportai, vaidinimai ir kitokia mokytojų ir mokinių saviveikla bei kūrybingi pomėgiai (hobiai) mokykloje puoselės paliktų tėvų namų šilumėlę, o mokytojų parengiami lietuvių kalba pamokų skriptai — užrašai išgelbės gerokai pasvirusią mokyklos lietuviškąją kertę.

Vietoj „geros valandos" lietuviai mokytojai valandų valandas tarpusavy gyvinosi, tarkavosi, kodylavosi, smilkinosi, cukravosi, pipirinosi emocijomis ir liepsnomis, bet, atrodo, tai nebuvo greitai sudeganti šiaudų liepsna... Kadangi „blynai skanūs, kol karšti", o sumanymai ir planai vertingi, kai tučtuojau konkrečiai vykdomi, tai ir buvo taip pradėta: lietuviškos dainos ir akordeonai suskambėjo jau tą patį vakarą...

J. Optimistas

Iš LKB Kronikos Nr 54

Po panų kalno sunaikinimo

1982 m. rugpjūčio 6 d. tikintieji gavo atsakymą iš Kultūros ministerijos į savo pareiškmą dėl Panų kalno nugriovimo: „Nežinomi piktadariai sunaikino Panų kalno vietinės reikšmės dailės paminklus. Ori ginalios figūros neišliko, todėl atstatyti kopyčios netikslinga".

Tuo tarpu paaiškėjo kai kurios detalės: Panų kalno nuniokiojimas buvo Telšių raj. valdžios iš anksto užplanuotas. Įsakymą nugriauti davė rajono kompartijos komitetas, nugriovimui vadovavo žuvininkystės ūkio direktorius ir kompartijos sekretorius BALTRUKAS, dalyvaujant kareiviams. (Po mėnesio BALTRUKAS išgėręs vairavo lengvąją mašiną ir pateko po karišių sunkvežimiu. Ligoninėje jam amputuota koja). Nugriautą kopyčią buvo įsakyta išvežti sunkvežimio vairuotojui Zigmantui BURBAI. Šis atsisakė. Prie mašinos vairo buvo pasodintas karišis. Sekančią dieną Zigmas BURBA atsisakė dirbti su šventvagystėje dalyvavusia mašina. Vairuotojų neatsirado. Galinga mašina GAZ-66 ilgai stovėjo be darbo. 1982.V.22. Telšių laikraštis „Komunizmo švyturys" paskelbė, kad Pasruojės žuvų ūkiui reikalingi šoferiai.

Kitos organizacijos, į kurias kreipėsi tikintiejį, atsakymų neatsiuntė. Kelios moterys (Rozalija DARGUŽIENĖ, GAUDIEŠIENĖ ir kt.) nuvežė į Ministrų Tarybą 40 tikinčiųjų pareiškimą, bet atsakymo ne gavo.

Delegacijoje į Ministrų Tarybą taip pat dalyvavo Gadūnavo apyl. Gedrimų Kultūros namų (Pasruojės žuvų ūkio) direktorė Jadvyga JUCIENĖ, kuri taip pat atsakinga už paminklų apsaugą Gadūnavo apylinkėje. Liepos mėn. ji buvo įspėta Telšių kompartijos komitete ir Telšių saugumo skyriuje, kad nekeltų triukšmo dėl Panų kalno, o rugpjūčio pradžioje atleistą iš darbo.

1982 m. birželio 20 d. TSRS Vyriausioji karinė prokuratūra pranešė, kad tikinčiųjų skundas persiųstas tirti į Pabaltijo karinę apygardą Rygoje. Birželio 28 d. į Telšius atvyko Pabaltijo karinės apygardos prokuroras. Į milicijos skyrių buvo kviečiami tie, kurie pasirašė pareiškimą. Rita BUMBLAUSKAITĖ, Jadvyga ir Genovaitė DRUNGĖLAITĖS buvo gąsdinamos, kad už Tarybinės armijos apšmeižimą bus teisiamos, nes jie neturi tikrų įrodymų, jog religinių objektų griovimui ar kovoje prieš tikėjimą būtų buvus panaudota armija. Aišku, tikintieji negali įrodyt ir akivaizdžių faktų: mrj. BERUKOV sprogdino 3 kryžius Rainiuose 1981 m. birželio mėn.; 1981 m. lapkričio 1 d. kareiviai, tikintiesiems meldžiantis, patruliavo Telšių kapinėse; 1982 m. balandžio 2-3 naktį jie dalyvavo griaunant kryžius ir kopyčias; 1982 m. gegužės 15 d. kariškiai su kitais pareigūnais gaudė žmones, vykstančius į Panų kalną. Bet to, tardomieji pranešė prokurorui, jog nugriauta kopyčia yra sukrauta Gadūnavo kariniame paligone Bet ir šio daiktinio įrodymo kitą rytą nebebuvo, — kopyčia iš poligono dingo.

R. Vokietijos gyvenimas

Rytų vokiečiai Lenkijos ekonominiam chaose savo pragyvenimo lygiui įžiūri pavojų. Rytų Vokietijos paskolos ir maisto parama Lenkijai, kelia jiems mintį, kad jie dabar turi atmokėti už pačių lenkų pasidarytąsias kvailystes.

Rytų vokiečiai, kaip niekad anksčiau, paskutiniu metu yra raginami Komunistų partijos vadovybės ir profsąjungų pareigūnų perviršyti visas metinių planų užduotis. Partijos lyderis ir prezidentas Honeckeris beveik visose savo kalbose aiškina, kad šio penkmečio pabaigoje, kuris baigiasi 1985 metais, visi geriau gyvens, jei darbininkai padidins produkciją, pagerins prekių kokybę ir darbo drausmę. „Mes negalime daugiau suvartoti, negu mes pagaminame", kartoja jis jau anksčiau Vakarų Vokietijos ekonomistų pareikštas mintis. Šio penkmečio plane užsimota padidinti pramonės produkciją 28-30 proc., o atvyginimus 20-22 procentais.

Svarbiausias paskatinimas geriau dirbti, yra pažadas gauti valstybinę paskolą namui įsigyti. Žemo procento paskolos, statytis namus ar vasarnamius, duodamos darbštiems darbininkams ir politiniai patikimiems piliečiams. Iki 100.000 markių paskola užtikrina ir statybinės medžiagos gavimą. Šiaip tos medžiagos gaunamos tik juodojoj rinkoj.

Rytų Vokietijos valdžia, nežiūrint ekonominių spaudimų, stengiasi išlaikyti žemas kainas būtiniesiems maisto produktams, transportui, viešajam patarnavimui, kurui ir nuomoms. Tai padaryti, šiais metais reikėjo net 20 proc. pakelti valstybinę subsidiją, kuri pasiekė 19.8 milijardų markių. Iš kitos pusės imant, ta subsidija nepadeda valdžiai ekonomiškiau tvarkytis ir taupyti energiją. Rytų vokiečiai bereikalingai daug išeikvoja nebrangios elektros ir nemaža išmeta pigios duonos ir kitokio maisto. Valdžia dabar pradėjo mažinti energijos ir žaliavų importus ir ėmė raginti gyventojus taupyti išteklius. Iš lignito (rudos anglies) plečiamas benzolio gaminimas, nors tai ir labai teršia aplinką. Popieriaus tiek maža, kad tik senesnieji žmonės prisimena pakavimo maišiukus ir servetėles valgyklose. Daug popieriaus sunaudojama įvairiems atsišaukimams, laikraščiams ir propagandinėms knygoms, kurių niekas nė už dyką nenori imti. Populiariųjų knygų retai kada galima gauti. Vakarų spauda pašte automatiškai konfiskuojama, o atvykę vakariečiai muitinėse turi parodyti atsivežtuosius spaudinius.

Rytų vokiečiai turi teisę įsijungti tris Vakarų Vokietijos televizijos spalvotas programas, todėl jie gerai informuoti, kas vyksta anapus sienos.

Vienas iš daugelio prūsiškos eros palikimų yra tai, kad nei politiniam, nei ekonominiam krašto gyvenime nėra tokios, kaip Lenkijoj, korupcijos. Antra, išlikusi ir darbo disciplina, o dėl to turbūt Rytų Vokietija ekonomiškai geriau tvarkosi už pačią Sovietų Rusiją.

Girdėtis nepasitenkinimų dėl specialių tik partiečiams skirtų kurortinių vietų Baltijos jūros pakrantėse ir Politbiuro gyvenamųjų namų rajono, aptverto aukšta tvora ir saugoma sargybinių.

Palyginus su kitais Comecono kraštais, Rytų Vokietijos įmonių administracija su geba geriau tvarkytis ir darbo produktingumas yra aukštas, nors vidutiniškai imant yra trečdaliu žemesnis už V. Vokietijos. Komunistiniam pasauly Rytų vokiečiai gauna didžiausius atlyginimus ir geriausiai gyvena.

Nežiūrint darbininkų ir jų viršininkų neblogų santykių, vyresnieji vis tiek laikosi seno vokiečių priežodžio: „Pasitikėjimas yra geras dalykas, bet kontrolė — dar geresnis".

Socialistinės darbo varžybos labai skatinamos, ir geriausių darbininkų pavardės skelbiamos spaudoje. Varžybų laimėtojai gauna įvairių privilegijų, kaip pigių atostogų, namams pirkti paskolų ir kt.

Jaunimas nešioja įvairiais vakarietiškais įrašais išmargintus marškinėlius, o tai prieš dvidešimt metų, kai siena buvo išmūryta, būtų laikoma „priešvalstybine agitacija".

Krautuvėse daug žmonių ir, jeigu norima geresnių dalykų gauti, be eilių neapsieinama.

Berlyno „Check Point Charlie" zonų perėjimo punkte komunistiniai sargybiniai kalbasi ir juokauja su vakariečiais prekybininkais, nuolatiniais Rytų lankytojais ir turistais, o anais laikais atvykusius pasitikdavo piktais veidais „priešfašistinės apsaugos sienos" saugotojai.

Ar valdžia pagaliau pamažu pradeda pasitikėti savo piliečiais ir ar tai palaipsniui ves į didesnę laisvę?

Dalinį atsakymą galbūt buvo galima pamatyti vienoje Leipcigo bažnyčios salėje suruoštoje meno parodoje, kur išstatytam paveiksle „Kristus alyvų daržely", matėsi parklupęs žmogus vienam šone, o kitam miegantieji piliečiai, ir virš jų smėlio laikrodis, o horizonte siena su sargybiniais.

P.F.T.

ATGIJĘ ŠEDEVRAI

1972 m. Italijos Kalabrijos pakrantėje povandeninio plaukymo mėgėjas jūros dugne aptiko dvi statulas. Nelengva buvo iš jūros dugno iškelti bronzines figūras, kurių kiekviena svėrė po 150 kg. Tai būta dviejų nuogų 2 m aukščio karių. Neturėjo jie ginklų, nors neabejojama juos buvus ginkluotus ietimis ir skydais. Vienas iš jų pavadintas „Jaunuoju", kitas — „Senuoju". Ištisus 7 metus buvo šalinami šių V a. pr. m. e. graikų meno šedevrų tūkstantmetinio buvimo vandenyje pėdsakai.

Šių natūralaus dydžio graikų karių bronzinių statulų akių obuolių baltymai padaryti iš dramblio kaulo, lūpos — iš vario, dantys — iš sidabro. Kai kurie specialistai mano, kad skulptūros yra didžiojo Senovės Graikijos skulptoriaus Fidijo kūriniai. Restauruoti unikalioji radinėai eksponuojami Redžodi Kalabrijoje.

Lietuvos himno prasmė

Kiekviena tauta ir valstybė turi savo himną, kuris giedamas iškilmingais momentais. Ir Lietuva turi savo himną, kurį parašė (muziką ir žodžius) didis Lietuvos vyras **dr. Vincas Kudirka.**

Kaip reikia elgtis giedant himną

Reikia atsistoti. Jei esate su kepure, tai reikia ją nusiimti. Uniforminės kepurės (skautų, šaulių, veteranų ir t.t.) nenuimamos, bet gerbiama pakeliant ranką prie kepurės. Mergaitės taip pat kepuraičių nenusiima. Himną giedant reikia stovėti ramiai, nesikraipyti į šalis, nekalbėti su kaimynais, bet stengtis kartu giedoti. Pabaigus himną nereikia ploti.

Lietuvos himnas turi gilią prasmę. Dr. Vincas Kudirka gerai apgalvojo kiekvieną žodį, kurį įrašė Lietuvos himne.

Lietuva, tėvyne mūsų,
Tu didvyrių žemė.

Šiais žodžiais pasakyta, kad mūsų tėvynė yra Lietuva. Tai yra toji žemė, kur mes gimėme arba mūsų tėvai arba senoliai yra gimę ir gyvenę. Tai yra toji žemė, kurioje mūsų šeimos medžio šaknys yra įleistos. O mūsų šeima prasideda ne nuo mūsų, bet daug šimtmečių prieš. Toji žemė nėra paprasta, bet didvyrių. Ir tikrai. Skaitydami Lietuvos istoriją, matome, kad Lietuva turėjo daugybę didvyrių, kurie narsiai gynė savo tėvynę, nesigailėdami dėl jos ir savo gyvybę paaukoti. Lietuva turėjo gražią ir garbingą praeitį. Todėl toliau sakoma:

Iš praeities tavo sūnūs
Te stiprybę semia.

Sunkiose lietuvių tautai dienose lietuviai semia sau stiprybės iš praeities garsiųjų žygių. Toliau giedame:

Tegul tavo vaikai eina
Vien takais dorybės.

Vincas Kudirka nori, kad Lietuvos vaikai būtų dori, kad jie nieko neskriaustų, kad niekam nedarytų nieko pikto.

Tegul dirba tavo naudai
Ir žmonių gėrybei.

Himnas šaukia lietuvius dirbti tėvynės gerovei, kad Lietuva būtų laisva, graži, kultūringa šalis, kad jos žmonėms netrūktų įvairių gėrybių.

Toliau giedama:

Tegu saulė Lietuvos
Tamsumus prašalina
Ir šviesa, ir tiesa
Mūs žingsnius telydi.

Vincas Kudirka troško, kad Lietuvos padangė visados būtų šviesi, kad mūsų žingsnius lydėtų šviesa ir tiesa. Čia turima galvoje mokslo šviesa. Tokiu jis ragina būti teisingu, nes teisingumas yra viena didžiausių žmonių dorybių. Paskutinieji himno žodžiai:

Tegul meilė Lietuvos
Dega mūsų širdyse,
Vardan tos Lietuvos
Vienybė težydi.

Čia sakoma, kad Lietuvos meilė turi degte degti mūsų širdyse ir raginama būti vieningais. Kada semsime stiprybę iš praeities, kada mylėsime savo kraštą, kada būsime apsišvietę, teisingi ir dori, tai savaime aišku, kad vardan Lietuvos būsime ir vieningi. Vienybė yra didžiausias pagrindas dideliems darbams atlikti. Vienybė yra būtiniausia sąlyga tautos laisvei iškovoti.

(Iš kun. V. Šarkos redaguojamo biuletenio „Aušros Vartai".)

ŽUVŲ AKINIAI

Visai neseniai buvo sukurti akiniai nuo saulės, kurie smarkiai apšviesti patamsėja. Pasirodo, kad labai panašius akinius turi vienos rūšies žuvys, gyvenančios Pietvakarių Azijos pakrančių vandenyse. Šių žuvų akių ragena tamsoje yra bespalvė, o apšviesta smarkiai pageltonuoja. Geltonas pigmentas laikosi ragenos pakraščiuose esančiose ląstelėse — chromatoforose. Apšvietus akį, tos ląstelės pasklinda po visą akį. Eksperimentais nustatyta, kad ląstelių judėjimas nepriklauso nuo žuvies centrinės nervų sistemos. Su tokiais „akiniais" žuvys vienodai gerai mato ir dieną, ir naktį.

LIETUVOJE

V. KRĖVĖS - MICKEVIČIAUS JUBILIEJUS

Rašytojo atminimui skirti renginiai vyko mokyklose, kultūros ir mokslo įstaigose. Naujai išleidžiami Vinco Krėvės raštai.

Spalio 18 d. iškilmingas V. Krėvės-Mickevičiaus gimimo 100-jų metinių minėjimas įvyko Vilniuje, Meno darbuotojų rūmuose.

Minėjiman atvyko Lietuvos TSR Aukšč. Tarybos prez. pirm. pavaduotojas E. Mieželaitis, KP CK kultūros skyriaus vedėjas S. Šimkus, Rašytojų sąjungos valdybos pirm. A. Maldonis ir kiti darbuotojai. Minėjimą pradėjo akademikas K. Korsakas.

Aukščiausi valdžios pareigūnai nedalyvavo.

SENASIS KAUNO FUNIKULIERIUS

Kauno Žaliakalnio funikulieriui jau 50 metų. Vagonėlis talpina 35 žmones, ir už vieną kapeiką sutaupoma 10 minučių laiko.

Aleksoto funikulierius 5 metais jaunesnis

KAUNO KREPŠININKŲ PERGALĖ

Sovietų Sąjungos vyrų krepšinio čempionato rungtynes Vilniuje tarp Kauno „Žalgirio" ir Maskvos CASK komandų laimėjo kauniečiai — 90:89.

KAS DAUGIAUSIA SUARĖ

Spalio 20 d. „Tiesa" pirmajame puslapyje atspausdino „Keturių ekonominių grupių" darbščiausiųjų artojų pavardes. Geriausią pavyzdį parodė lietuviams Petras Ivanovas, per savaitę suarės 160 hektarų, po jo sekė Juozas Vilčikis (114 ha.). Paskutinėj vietoj — Stanislavas Šalkovskis (42 ha.).

SUSTIPRINTA KONTROLĖ

Šiaulietis R. Buivydas laiške „Kapeikas ryja ir tyli" „Tiesoje" skundėsi, kad Vilniaus geležinkelio stotyje stovi penki tarp miestinių pasikalbėjimų telefono automatai, tačiau nė iš vieno jų nepavyko susiskambinti su norimu abonentu.

Atsakydamas į tai, ryšių valdybos viršininkas K. Birulis pranešė, kad automatų priežiūrai paskirtas budintis vakarais elektromonteris.

KAI PAŠLIJUSI DRAUSMĖ

Saugumo eismo tvarkdariai ir jų talkininkai surengė reidą Alytuje ir jo apylinkėse. Iš tolo pastebėjome atvažiuojant sunkvežimį. Jam sustojus paaiškėjo, jog jį vairavo neblaivus Daugų žuvininkystės ūkio vairuotojas Vytas Darukauskas. Mašina buvo techniškai netvarkinga.

Išgėręs sunkvežimį GAZ-51 vairavo ir ūkio inžinierius šilumininkas Jonas Kerevičius. Jis automobilio kabinoje vežė per daug žmonių, vairuotojo pažymėjimo su savim neturėjo.

Nuo traktoriaus vairo buvo nušalintas taip pat girtas šio ūkio mechanizatorius Algis Mikailionis, kuris vairavo traktorių T-150K neturėdamas traktorininko pažymėjimo.

Išvada: Daugų žuvininkystės ūkyje pašlijusi darbo drausmė, nepakankama kontrolė.

J. Saulis, „Valstiečių laikraštis", spalio 21 d.

PRARASTOS GODOS

Dūdų orkestras trenkė maršą. Miniai plojant kažkas iš atsakingų draugų aviganio žirklėmis perkirpo šilkinį kaspiną, ir žmonės susigrūdo naujoje Rokiškio autobusų stotyje. Paskui buvo kalbos, aplodismentai. Tarsi midus iš rago liejosi pažadai.

Rokiškėnai džiaugėsi: pagaliau bus tvarka, reikalui esant galima bus pakeliauti, nereikės po atviru dangumi autobuso laukti.

Apsidžiaugė ir neapsiriko. Dabar gali laukti tų autobusų pastogėje. Laukti ir daž nokai nesulaukti.

— Autobuso į Juodupę nebus!

— Autobusas į Margėnus neišvyks.

— Autobusas į Dusetas vėluoja! — iškilmingai praneša pagal paskutinį techniko žodį įrengti garsiakalbiai.

Tik, va, tie keleiviai nesupratingi. Piktinasi, keiksnoja, skundžiasi. Išskyrus moksleivius. Dabar nei Petriukui, nei Genutei, nei Virgutei pavėluoti į pamokas nebaisu.

P. Miškinis, „Valstiečių laikraštis", spalio 23 d.

MOKSLEIVIŲ PARAMA

Kasdien po 30—40 Kvėdarnos vidurinės mokyklos moksleivių dirba Šilalės rajono „Naujo gyvenimo" kolūkio laukuose. Vaikai tvarko šiaudus dirba grūdų sandėliuose, padeda ruošti pašarus. Atostogų metu penkiasdešimt dienų kolūkyje dirbo septintokas S. Rapolavičius. Šauniai padirbėjo ir penktokas R. Rimkus.

Kvėdarnos vidurinės mokyklos moksleiviai padeda doroti derlių taip pat Pajūralio ir Žadeikių tarybiniuose ūkiuose, Drobūkščių kolūkyje. **K. Balčiūnas (V.L.)**

Europos LIETUVIS

LITHUANIAN WEEKLY

Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd.
3 Ladbroke Gardens, London W11 2PT.
Tel. 01-727 2470

Registered as a Newspaper at the Post Office.

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė.

Prenumeratos kaina metams 16 svarų, pusei metų 8 sv. (kitų kraštų prenumeratoriai moka pagal Britanijos svaro kursą).

Vienoj skilty įdėto skelbimo kaina 5.00 sv. už colį. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau.

Už laikraštyje kieno nors spausdinamųjų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.

Redaguoja redakcinis kolektyvas.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra.

Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto dėl to nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne būtinai redakcijos ar leidėjo nuomonę.

Kronika

EUROPOS LIETUVIŲ KALENDORIUS 1982 M.

XI.6-7. LKD Suvažiavimas, Huettenfeld, Vokietija.

XI. 6-7 VLB Darbuotojų Suvažiavimas, Huettenfeld, Vokietija.

XI. 27-28. Pabaltiečių moterų bazaras, Latvių Namuose, Londone, DB.

DBLS Tarybos SUVAŽIAVIMAS

Suvažiavimas šaukiamas gruodžio 4 d., šeštadienį, „Lietuvių Židinyje", 16 Hound Rd., West Bridgford, Nottingham.

Suvažiavime kviečiami dalyvauti Centro Valdybos nariai, į Tarybą įeinančių organizacijų, klubų ir S-gos skyrių atstovai bei asmenys besidomį lietuviška veikla.

DIENOTVARKĖ

1. Pietūs (12.30 val.,
2. Suvažiavimo atidarymas,
4. Praeito protokolo skaitymas,
5. Sveikinimai,
6. Pranešimai:

A) **DBLS-gos pirmininkas:** S-gos veikla apžvalga: įspūdžiai ir mintys iš ką tik įvykusio VLIKo seimo, (Klausimai, diskusijos),

B) **DBLS-gos pirmininkė:** Jaunimo s-gos veiklos apžvalga, Klausimai, diskusijos),

C) LNB-vės pirmininkas: Bendrovės veikla ir problemos. (Klausimai, diskusijos),

D) S-gos Tarybos pirmininkas: Tarybos prezidiumo pastangos atlikti S-gos su suvažiavime pavestas pareigas: tarpusavio santykius išlyginti ir parengti S-gos įstatų pakeitimus bei papildymus.
S-gos įstatų pakeitimai bei papildymai:
Centro Valdybos, Tarybos prezidiumo ir skyrių siūlymai,
(Diskusijos)

8. 1983 m. Sąskrydis ir Lietuvių Diena,
9. Rekomendacijos S-gos sekančiam suvažiavimui,
10. Klausimai, sumanymai.
11. Suvažiavimo uždarymas,
12. Vakarienė.

Tarybos prezidiumas

Londonas

LANKYSIME KAPINES

Lapkričio 7 d., sekmadienį, bendrai bus lankomos šv. Patriko, Leytonstone, kapinės 3 val.

Artimiausia požeminė stotis — Central line Leyton.

PRIEŠADVENTINIS KAUKIŲ BALIUS

Sporto ir Socialinis Klubas rengia prieš adventinį Kaukių Balių 1982 metų lapkričio mėn. 13 diena (šeštadienį) 7.30 val. vakaro, klubo patalpose, 345A Victoria Park Road, London E. 9.

Įėjimas 1.50 sv. Kaukių vakaro bufetas veltui. Klubo vadovybė kviečia visus savo narius ir svečius dalyvauti su kaukėmis.

KALĖDINIS BAZARAS

Lapkričio 27-28 dienomis, Latvių namuose, Londone, įvyks tradicinis pabaltiečių moterų ruošiamas kalėdinis bazaras. Lietuvišką stendą tvarkys, kaip ir visuomet, dainavietės, kurios prašo mielų tautiečių talkos.

Lietuviškam kampeliui reikia tautinių dirbinių, juostų, pagalvėlių, gintaro, medžio darbelių ir kt. Be to, loterijai, kuri duoda geriausią pelną, prašom paaukoti fantų: čia tinka įvairios smulkmenos.

Tikime, kad dosniai mus paremsite, nes tai darydami padėsite ligoniams, seneliams, jaunimui ir kitiems būtiniems lietuviškosios veiklos reikalams.

Daiktus, pinigines aukas prašome siųsti iki lapkričio 20 d. šiuo adresu: „Dainava", 2, Ladbroke Gardens, London, W11 2PT.

Bradfordas

MAIRONIO — KARIUOMENĖS MINĖJIMAS

Minėjimas rengiamas lapkričio 20 d., šeštadienį.

J. Adamonio paskaita ir vietinių vyrų siksteto dainos bei deklamacijos.

Kviečiame gausiai dalyvauti.

Pradžia 6.30 val. v.

Skyriaus ir klubo valdybos

VIEŠNAGĖ BRADFORDE

Skotijos lietuvių socialinio klubo nariai buvo pakviesti Bradfordo VYTIS klubo į svečius spalio mėn. 23-24 dienomis.

Šeštadienio 9 val rytą nuo lietuvių klubo pajudėjo 7privačios mašinėlės su klubo nariais. Važiuoti buvo malonu, nes oras buvo tikrai gražus ir po 5 val. kelionės pasiekėme Vyties klubą.

Kur klubo šeimininkai jau laukė su karštais pietumis ir visus atvykusius svečius maloniai sutiko.

Po skanių pietų visi svečiai vyko pas savo šeimininkus į namus pailsėti ir susipažinti, žinoma, ne visiems atvykusiems poilsis buvo įmanomas, nes buvo numatytos Proferanso rungtynės tarp Bradfordo ir Skotijos Klubų. Po 3 valandų rungtynės buvo baigtos, Skotijos klubas laimėjo rezultatu 2:0.

Vakare apie 8 val. vėl visi svečiai su savo šeimininkais rinkosi į klubą bendram pasivaišinimui ir draugiškam pasižmonėjimui, kur šeimininkės buvo paruošusios skanius užkandžius, žinoma, tuom pačiu ir troškulį buvo galima numalšinti. Visi svečiai su klubo šeimininkais dalinosi bendrais gyvenimo įspūdžiais iki vėlyvo vakaro, ta pačia proga Pr. Dzidolikas paskambino pianinu ir visi dalyviai dainavo lietuviškas dainų melodijas su pakilusia tos dienos nuotaika.

Rytojaus diena prasidėjo Leeds šv. Rožančiaus bažnyčioje, lietuviškas pamaldas atlaikė kan. Kamaitis. Po pamaldų visi važiavome į Bradfordo Vyties klubą bendriems pietums ir tos dienos vaišėms. Padėka ir pagarba Vyties klubo valdybai ir šeimininkėms už jų gražų ir malonų visų dalyvių priėmimą.

Po pietų tos dienos vadovas p. Karalius visus svečius ir vietinius Bradfordo susirinkusius maloniai pasveikino ir paprašė klubo pirm. tarti žodį. Pirm. p. Vasys pasveikino visus iš Skotijos atvykusius svečius taip pat ir iš kitų vietovių atvykusius ir pasidžiaugė, kad tų dviejų kolonijų draugiškas bendradarbiavimas suteikia daug malonumo visiems.

Toliau buvo paprašytas Skotijos lietuvių socialinio klubo pirm. J. Bliūdžius tarti žodį, kuris pasveikino atvykusių vardu ir dėkojo už pakvietimą dalyvauti svečiuose pas Bradfordo lietuvius.

J. Bliūdžius savo kalboje prisiminė, kad ta bendra draugystė jau seniai pradėta tęstųsi ir toliau. Ta pačia proga Skotijos lietuvių socialinio klubo svečiai įteikė kuklią dovanėlę Vyties klubo valdybai šiam apsilankymui prisiminti.

Toliau tarė žodį klubo patriarchas p. A. Būčys, pasidžiaugdamas gražiu ir draugišku bendradarbiavimu abiejų kolonijų, dėkojo už atvykimą ir bendradarbiavimą kultūrinėje ir draugiškoje veikloje, tik buvo nepatenkintas kad Klubo komanda pralaimėjo proferanso rungtynėse ir kvietė artimiausioje ateityje vėl susitikti atsilošti.

Toliau tarė žodį svečias iš Rochdalės p. Banaitis, pasveikindamas visus ir savo kalboje pasidžiaugė gražiu Skotijos ir Bradfordo bendradarbiavimu ir linkėjo, jis būtų pavyzdžiu kitoms kolonijoms.

Ta pačia proga p. Motūza padarė daug nuotraukų prisiminimui. Po visų kalbų ir malonaus pobūvio Skotijos svečiai pradėjo ruoštis į namus, nes laukė ilga kelionė. Valio Bradfordo Vyties klubo valdybai už gražų ir malonų priėmimą, taip pat šeimininkėms už vaišes! Mes esame jums labai dėkingi.

Iki pasimatymo Skotijoje!

J.B.

Manchesteris

KARIUOMENĖS ŠVENTĖ

LK.V.S. „RAMOVĖ" Manchesterio skyrius ruošia Kariuomenės Šventės minėjimą, kuris įvyks Mančesterio Lietuvių Soc. Klube lapkričio 20 dieną 6 val. vakaro.

Programoje: Paskaita ir įvairi programa.

Kviečiame kuo skaitlingiau dalyvauti.

Sk. Valdyba

Nottinghamas

„GINTARO" VEIKLOS GAIRĖS

Jau gerokas laiko tarpas, kai „Gintaro" choro vardas nebuvo paminėtas spaudoje. Praėjo jau keli mėnesiai po Anglijos Dainų Šventės, ir vėl, atrodo, viskas nutilo ir apsnūdo žiemos miegu. Tačiau taip neįvyko su Midlando choru „Gintaru".

Praeitą mėnesį chorvedė V. Gasperienė buvo pakviesta Lingvistų Klubo ruošiamame susirinkime miesto Centrinėje Bibliotekoje paskaityti paskaitą apie lietuvių kalbos kilmę, papročius bei muziką. Paskaita buvo paįvairinta pademonstravimu tautinių rūbų bei lietuvių tautiniu muzikos instrumentu — kanklėmis, kuriomis, dainininkei dainuojant keletą dainų, pritarė E. Vainorienė.

Antras svarbus įvykis „Gintaro" veikloje — pasirodymas latvių „Dauguvas Vanagu" 35 metų tremtyje jubiliejaus minėjime. Tarp lietuviškų dainų buvo įterptas ešeraštis latvių kalba, kurį padeklamavo O. Jasevičiūtė, taip pat sudainuotos dvi latvių liaudies dainos, kurių vieną padainavo chorvedė V. Gasperienė, o kitą — „Gintaro" choras. Gausioje publikoje buvo žymių visuomenės veikėjų, su kuriais jaukiai praleistas vakaras ir užmegzti tampresni ryšiai ateičiai. Buvo jaučiamas vienų kitiems artimumas ir broliškumas, rišantis panašia kalba bei istorija.

Trečias įvykis — tai „Gintaro" dalyvavimas 13 krikščionių tautų susijungimo vakare, ruoštame Nottingham Council of Churches. Visa programa buvo užrašyta į juostelę ir bus perduodama per vietinę radijo stotį. Įnešus „Aušros Vartų" Marijos paveikslą su lietuviška vėliavėle, sudainuotos dvi Maironio maldos — giesmės: „Neapleisk mūsų" ir „Apsaugok, Aukščiausias", bet prieš tai chorvedė apibūdino šių giesmių reikšmę, ypač pabrėždama Maironio asmenį ir Vilniaus — Lietuvos sostinės svarbumą Lietuvai; du ramsčiai, kurie padėjo išlaikyti Lietuvoje religiją tautine ir tuo atsispirti kaimynams, kurie per religiją stengiasi ketuvius nutautinti.

Daug išreikšta nusistebėjimo, kad po tiek metų išeivijoje mes dar laikomės savo papročių ir išlaikyme savo tautinį individualumą.

Ateities planai: Kalėdinių giesmių koncertas anglų tarpe, Vasario 16 minėjimas Nottinghame kartu su Londono choru, pavasaryje Literatūros Vakaras ir vėlesniam pavasarį kelionė į Skotiją, palaikyti glaudžiai užmegztų santykių su Skotijos chorvedžiu P. Dzidoliku ir jo choru. Turima pakvietimų nuvykti ir į kitas kolonijas ir pagyvinti jų veiklą. Choras taip pat žada padidėti, įsijungdamas daugiau dainos ir muzikos mėgėjų, kad ir toliau galėtų nešti lietuvišką vėliavą ir skleisti lietuvišką dainą.

Rochdale

MIRĖ A. JAKUTIS

Spalio 23 d. Rochdalėje mirė Alfonsas Jakutis.

Gimęs 1916 m. VI. 22 d. Aleksandrijos km. Skuodo vals. Kretingos apsk., daugiavaikėje šeimoje, A. Jakutis atliko karinę tarnybą 6-tame pėstininkų pulke, kur už sitarnavo jaunesnio puskarininkio laipsnį.

1944 metais įstojjo į Vietinę Rinktinę.

Vokiečiams rinktinę nuginklavus, Alfonsas buvo per prievartą išvežtas Vokietijon darbams.

Atvykęs į D. Britaniją, jis dirbo įvairius darbus, ilgiausiai — asbesto fabrike Rochdalėje.

Alfonsas buvo rimtas ir tvarkingas vyras, šelpė savo gimines Lietuvoje. Priklausė DBLS Rochdalės skyriui.

Spalio 29 d. A. Jakutis buvo palaidotas Rochdalės kapinėse. Laidojimo apeigas atliko kan. V. Kamaitis. Kapinėse atsisveikinimo žodį tarė DBLS Rochdalės skyriaus pirmininkas D. Banaitis.

A.A. Alfonso laidotuvėmis rūpinosi jo bičiuliai I. ir V. Liaugandai. Visi laidotuvių dalyviai buvo pakviesti į šermenis, kur pagal lietuviškus papročius pavaišinti.

Ilsėkis ramybėje Alfonsai.

V.M.

PADĖKA

Kan. V. Kamaičiui už atliktas laidojimo apeigas, D. Banaičiui už atsisveikinimo žodį kapinėse ir visiems kurie dalyvavo mūsų bičiulio Alfonso Jakučio laidotuvėse.

Ačiū

Jokūbas ir Vladė Liaugaudai

Vokietija

MIRUSIŲJŲ PAGERBIMAS

Spalio 31 d. kun. Vaclovas Šarka, atvykęs iš Hamburgo 10,00 val. ryto atlaikė šv. Mišias už mirusiuosius ir ta proga pasakė pamokslą Švč. Jėzaus Širdies bažnyčios kriptoje.

Kun. V. Šarkos parapija yra labai plati — Hamburgas, Niederschaksenas ir Schleswig - Holsteino kraštas. Tas vietas kunigas nori suspėti aplankyti, nes ten dar gyvena, nors ir labai maži skaičiai lietuvių, kartu su jais pasimelsti už mirusius. Todėl Hamburgui teko pagerbti mirusius viena diena anksčiau, prieš Vėlines.

Po pamaldų Luebecko lietuvės šeimininkės paruošė kavą ir užkandžius, kuriais kiek pasistiprinę vykome į Luebecko miesto didžiasias Vorwerker kapines. Prie bendro lietuvių paminklo uždegėme žvakeles, pasimeldėme, o po to pradėjome lankyti atskirus mirusių lietuvių kapus, uždegdami po keletą žvakelių. Prie kiekvieno kapo kun. V. Šarka sukalbėjo maldelę.

Kapinės yra didžiulės, o mirusieji lietuviai palaidoti po plačius kvartalus. Tad bevaikščiodami gerokai pavargome ir kun. V. Šarkai atėjo laikas išvykti atgal į Hamburgą, ir ten 15,00 val. pravesti lietuviams lietuviškas pamaldas.

Iš Hamburgo buvo atvykusi Irena Redekaitė ir kun. V. Šarkos pagelbininkas Thomas. Jie kartu su Luebecke gyvenančių lietuvių nedideliu būreliu dalyvavo mirusiųjų pagerbime.

J. Pyragas

Lenkija

LENKIJOS LIETUVIAI DĖKOJA

Lenkijos lietuviai nuoširdžiai dėkoja tautiečiams laisvame pasaulyje, ypač P. Čelnariui ir P. Dainiui Švedijoje, kurie siuntiniais ir kitais būdais atsiunčia paramą.

Lenkijos valdžia davė lietuvių organizacijai leidimą pagaminti ženklelį Dariaus -Girėno skridimo 50 metų sukakčiai atžymėti. Dabar renkami pinigai tams ženkleliui pagaminti. Vėliau žekleliai bus parduodami, ir išlaidų dalis bus atgauta.

PASAULYJE

— Prancūzija nutarė remti dabartinę Centrinės Afrikos respublikos karinę valdžią, vadovaujamą gen. A. Kolingbos, kuris per metus laiko pakėlė krašto ekonominį gerbūvį.

— Singapūro karo laivai sustiprino patruliavimą, kai gavo žinių, kad apie 100 vietnamiečių pabėgėlių laivų plaukia krašto link. Singapūras iš viso priėmė tik 390 vietnamiečių. Naujieji pabėgėliai bus įsileisti tik laikinai ir su sąlyga, jog kiti kraštais laike 3 mėnesių juos priims.

— Prez. Reaganas suspendavo tarifo koncesijas Lenkijos eksportams į JAV, spalio 27 d. pareikšdamas, kad to nutarimo priežastis yra dabartinės lenkų valdžios represijos.

— Krašto ekonomijai atstatyti, Lenkijos valdžia paskelbė 5 punktų planą. Politbiuras pranešė, kad pramonės smukimas jau sustabdytas ir praeis keli metai, kol pragyvenimas pasieks 1979 m. lygį. Žymesnio pagerėjimo nenumatoma anksčiau 1990 metų.

— Pietų Afrikos sostinės Pretorijos didžiausias tik baltiesiems universitetas nubalsavo nepriimti juodukų. Tik 16 proc. studentų pasisakė už priėmimą.

PABĖGO KINŲ OPEROS ŽVAIGŽDĖ

Kinų operos žvaigždė Chang Chi-Yun, pasiųsta į Japoniją prikalbėti sugrįžti namo savo seserį ir jos vyrą, pasižymėjusius Pekino valdžios oponentus, pati pabėgo į Taiwaną.

Su ja išvyko sūnus ir duktė, bet vyras su kitais dviem vaikais liko Kinijoj.

ISPANIJOS SOCIALISTAI ATEINA VALDŽION

Lapkričio 3 d. Ispanijos karalius Juan Carlos priėmė socialistų partijos lyderį Felipe Gonzalez, su kuriuo kalbėjosi apie būsimos socialistų vyriausybės planus.

Ispanijos naujos vyriausybės sudėtis bus paskelbta gruodžio 9 d., kada įvyks vyriausybės pasikeitimas.

GERESNIS DERLIUS

Sovietų Žemės ūkio ministeris V. Mespats, sugrįžęs iš 11 dienų vizito Kanadoje, Maskvoje Kanados diplomatams pareiškė, kad šių metų Sov. Sąjungos grūdų derlius bus 176 mil. tonų, 27 mil. t. didesnis už praėjusių metų.

TAUTOS FONDO POSĖDIS

Tautos Fondo Tarybos posėdis buvo sušauktas New Yorke, rugsėjo 3 dieną. Posėdis buvo daugiau informacinio pobūdžio. Dalyvavo ir Liūtas Grinius, VLIKo Valdybos narys ir TF vice-pirmininkas.

Tautos Fondo Valdybos pirmininkas J. Giedraitis padarė platų Valdybos nuveiktų darbų pranešimą ir taip pat, dalyvaujant Tautos Fondo iždininkui V. Kulpai, siūlė aptarti investavimus, kas ir buvo plačiai padiskutuota, o vykdyti pavesta Valdybai. Patvirtinta nauja Valdybos sekretorė, p. Elvyra Ošlapienė, taipgi nauja TF Atstovybė Chicagoje bei sąstatas dviejų Atstovybių Australijoje. (Elta)

PASLAPTINGA MIRTIS

Rugsėjo 10 d. ratas nušautas Bostono, JAV, lietuvis Raimundas A. Budreika, maišinų paskirstymo bendrovės prezidentas.

Raimundas, 39 metų amžiaus vyras, buvo inž. Romo Budreikos ir prof. Janinos Budreikienė, gyv. Bostone, sūnus. Vedęs. Išvykdamas iš namų buvo palikę žmonai raštelį, kad darbo reikalais vykstąs į Revere. Kai negrįžo, žmona pradėjo ieškoti. Jis buvo rastas motelio kambaryje susmukęs kėdėje su trijų šūvių žaizdomis galvoje. Jo kišenėje buvo rasta pinigų, kas rodo, kad buvo nužudytas ne apiplėšimo tikslu. Policija tiria įvykį.

MIRĖ NEMIRA ŠURNAITĖ-RATKEVIČIENĖ

Vos 50 metų amžiaus sulaukusi Adelaidėje, Australijoje, rugsėjo 10 d. mirė gydytoja Nemira Šurnaitė-Ratkauskenė, ASS filisterė.

Gimusi 1932 m. liepos 25 d. Šiaulėnuose, Nemira Šurnaitė gyveno su tėvais Užventy ir Vilniuje. Pasitraukę 1944 m. į Vokietiją Šurnai gyveno Kemptene, kur Nemira lankė liet. gmnaziją. Atvyko į Australiją 1950 m. ir 1957 m. Adelaidėje baigė medicinos mokslus. 1962 m. ištekėjo už Viktoro Ratkevičiaus. Dalyvavo skautų sąjūdyje, skautų stovyklose eidavo gydytojos pareigas.

DLK VYTENIO Šaulių kuopa Melbourne, Australia, skelbia: **kurkime tik lietuviškas šeimas.**
Piršlys VYTENIS padės Jums surasti lietuvių kilmės pageidaujamą asmenį net ir kituose kontinentuose.
Todėl kas ieško gyvenimo draugės ar draugo rašykite VYTENIUI.
Pridėkite trumpą biografiją, slapyvardę ir savo adresą, ir parašykite ko pageidaujate.
Laiškus rašykite lietuviškai arba kokia kalba Jūs rašote.
Išlaidoms padengti pridėkite savo pusės darbo dienos atlyginimo metams laiko.

VYTENIS Box 4861,
Melbourne, 3001,
Victoria, AUSTRALIJA

LIETUVIŠKOS PAMALDOS

Nottinghame — lapkričio 7 d., 11.15 val., Liet. Židinyje.
Stoke-on-Trente — lapkričio 7 d., 15 val., Wolstanton, St. Wulstan's. Prieš tai 14.15 val. a.a. **Petro Dūdėno** paminklo šventinimas kapinėse ir už jį pamaldos bažnyčioje.
Nottinghame — lapkričio 14 d., 11.15 val., Liet. Židinyje.
Ketteringe — lapkričio 14 d., 14 val., šv. Eduarde.
Nottinghame — lapkričio 21 d., 11.15 val., **minint Vilniaus Aušros Vartų Mariją ir Lietuviškų parapijų metus,** Lietuvių Židinyje.
Derbyje — lapkričio 21 d., 14 val., Bridge Gate.
Rhyl (North Wales) — lapkričio 27 d., 12 val., Our Lady of the Assumption (St. Mary's), Wellington Rd. išpažintys nuo 11.30 val.
Nottinghame — lapkričio 28 d., 11.15 val., Liet. Židinyje.
Bradforde — lapkričio 7 d., 12.30 val. Mišios už mūsų mirusiuosius. Po Mišių — lankymas kapų.
Huddersfielde — lapkričio 14 d., 12.30 val., šv. Juozapo baž., Somerset Rd.
Eccles — lapkričio 21 d., 12.15 val.
Manchesteryje — lapkričio 28 d., 12.30 val.
Leigh — lapkričio 28 d., 5 val., šv. Juozapo baž., Church St.

NETRUKUS PASIRODYS...

KALĖDOS

KALĖDINIŲ GIESMIŲ PLOKŠTELĖ, ĮDAINUOTA MONTREALIO LIETUVIŲ CHORO, KVEBEKO — KANADOS CHORŲ KONKURSO ČEMPIONO...

NE,... TAI NE EILINĖ PLOKŠTELĖ!!!

VILNIUS RECORDS